

Møte fredag den 19. mai kl. 10

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n (nr. 80):

1. Debatt om nærings- og handelsministerens redegjørelse om Regjeringens IT-politikk (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 9. mai 2000)
2. Interpellasjon fra representanten Ivar Kristiansen til fiskeriministeren:

«Oppdrett av fisk og skaldyr er underlagt et konsesjonssystem som legger begrensninger på etableringsfriheten. For å etablere ny havbruksvirksomhet er man derfor avhengig av å kjøpe konsesjon eller bli tildelt en konsesjon. Etableringsterskelen i næringen er derfor svært høy, noe som fører til at mange lokalsamfunn langs kysten går glipp av enorme næringsmuligheter. For å sette oppdrettsnæringen fullt ut i stand til å utnytte det store potensialet må de eksisterende konsesjonsordningene avvikles. Selv om det er behov for å begrense matfiskproduksjonen frem til lakseavtalen med EU går ut i 2002, kan man allerede nå avvikle konsesjonssystemet for oppdrett av smolt, marin fisk, skjell og annen anadrom fisk, og forberede en fremtidig utvikling også for matfisk.

Vil statsråden ta initiativ til å avvikle eksisterende konsesjonsordninger innen havbruksnæringen slik at det heretter bare stilles helse-, miljø- og kompetansekrav til nyetableringer?»

3. Interpellasjon fra representanten Terje Johansen til landbruksministeren:

«Filefjell Reinlag A/L har søkt om konsesjon for tamreindrift i deler av kommunene Årdal, Lærdal og Vang. Arealet kiler seg inn mellom to villreinområder (Lærdal/Årdal og Vest-Jotunheimen). Norge har et særskilt internasjonalt ansvar for villreinens leveområder, og villreinens opplevelses- og rekreasjonsverdi bør settes betydelig høyere enn ren kjøttproduksjon.

Vil statsråden vurdere generell avvisning av nye konsesjoner hvor konflikt med villrein er til stede, ta initiativ til buffersoner mellom villrein- og tamreinområder for å redusere konfliktpotensialet og i tillegg vurdere om forberedelse og saksbehandling i slike konfliktfylte saker bør underlegges andre enn rein-driftsnæringens egne instanser?»

4. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Hordaland fylke, Kurt-Arne *Langeland*, har tatt sete.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteen og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen foreligger søknad, undertegnet av delegasjonens leder, stortingsrepresentant Haakon Blankenborg, om permisjon i dagene 24. og 25. mai for å delta i EØS-parlamentarikerkomiteens møte i Oslo for representantene Carl I. *Hagen*, Morten *Lund*, Siri Frost *Sterri* og Haakon *Blankenborg*

- fra representanten Ingvald *Godal* om permisjon i dagene 25. og 26. mai for å delta i en Wilton Park-konferanse i Stockholm

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Oppland fylke: Kjell Ivar *Fossnes*.
For Oslo: Sissel *Dagslet*.
For Telemark fylke: Gunn Marit *Helgesen*.
For Sør-Trøndelag fylke: Tove Kari *Viken* og Michael *Momyr*.
3. Michael *Momyr* innvelges i Lagtinget for den tid han møter for representanten Siri Frost *Sterri*.

Presidenten: Representanten Erna Solberg vil fremsette et privat forslag.

Erna Solberg (H): Jeg vil få lov til å fremme forslag om å endre prinsippene for registrering av bostedskommune for studenter, slik at studenter får valgfrihet mellom hjemstedskommune og studiekommune.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmissig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet – om nødvendig – fortsetter utover den reglementsmessige tid kl. 15.00 til dagens kart er ferdigbehandlet.

Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag – og det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Debatt om nærings- og handelsministerens redegjørelse om Regjeringens IT-politikk
(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 9. mai 2000)

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Høyre 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 5 minutter og representanten Bastesen 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne for hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, har en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Morten Lund (Sp) (komiteens leder): Det nye informasjonssamfunnet gir oss spennende perspektiver når

det gjelder verdiskaping, næringsutvikling og kompetanseheving for hele det norske samfunnet. Som politikere er det vårt ansvar å sørge for å holde fast på noen overordnede politiske mål og styre mot disse målene også i en omskiftelig og kompleks virkelighet. Senterpartiet er opptatt av at IKT skal være et middel for å opprettholde og forbedre velferdssamfunnet for alle, uavhengig av bostedsadresse eller sosial tilhørighet. IKT skal være med på å sikre utdanning av høy kvalitet, økt demokrati og effektiv kommunikasjon mellom befolkningen og det offentlige og sikre verdiskaping i hele landet.

Oppgave nr. 1 for å sikre at alle landets innbyggere får delta i IKT-samfunnet, er at den nødvendige infrastruktur er på plass. Utbygging av bredbåndnett i hele Norge er en grunnleggende forutsetning i IKT-politikken og for å virkeliggjøre den digitale allemannsretten. Det var derfor skuffende signaler fra statsråd Knudsen under IT-redegjørelsen. I sitt innlegg under NHO-konferansen 27. april i år poengterer hun at Regjeringen vil følge en konkurranselinje, en etterspørselslinje, og ikke en statlig investeringslinje i fysisk infrastruktur. Jeg siterer:

«Den fysiske infrastrukturen bør utvikles og etableres av kommersielle operatører i konkurranse med hverandre. Det sikrer lave priser og en moderne infrastruktur. Staten bør derfor holde seg unna slike oppgaver.»

Det har blitt vanskelig å forstå hva Arbeiderpartiet egentlig mener. Den 6. mars, rett før sentrumsregjeringen måtte gå, sa nemlig Arbeiderpartiets leder, Torbjørn Jagland:

«Vi har lenge vært en drivkraft for å få utbygd et såkalt bredbåndnett – et høyhastighetsnett for overføring av data – over hele landet. Og vi har ment at det ikke holder å overlate dette til de private aktørene i markedet – det må statlig styring til.»

Det ble altså sagt den 6. mars, og det er som om jeg skulle ha sagt det selv. Vi er i ferd med å få etablert et A- og et B-lag, et skille mellom byene og distriktene når det gjelder infrastruktur for IKT-basert næringsliv. Både post, telefon, radio og fjernsyn ble i sin tid gjort tilgjengelig gjennom offentlige investeringer i infrastruktur. Det er ingen grunn til at høyhastighetsnettet skulle vurderes på annen måte. Det er også viktig å sikre at det ikke oppstår prisforskjeller mellom ulike deler av landet. I dag er det svært store forskjeller i pris på leide bredbåndslinjer. Bedriften Digidoc i Indre Namdal fant at det ville koste omtrent 300 000 kr mer i året å leie en 4 MB linje til Røyrvik enn til Oslo. Her må Regjeringen sette inn tiltak raskt.

Norge må ha som mål å være ledende i verden på bruk av ny teknologi. Statsråden brukte mye tid på å referere til eEurope i sin redegjørelse. Selv om EU-målsettingen om å knytte alle skoler opp mot Internett innen 2002 er prisverdig – for øvrig minner jeg om Senterpartiets ønske om å knytte alle grunnskoler i Norge til bredbåndnett innen utgangen av 2001 – er eEurope utrolig lite konkretiserende når det gjelder virkemidler, ikke minst når det gjelder infrastruktur. EU, med unntak av de nordiske medlemmene, ligger langt etter USA og Norge på bred-

båndsområdet. EU er faktisk sinke i bredbåndspolitikken. Jeg vil derfor anbefale Knudsen å engasjere seg mer i hvordan Norge skal virkeliggjøre den digitale allemannsretten, enn å klistre norske målsettinger opp mot EUs. Det er ikke nødvendigvis det mest offensive.

Senterpartiet ønsker velkommen signalene om bevisst bruk av IKT for å fornye offentlig sektor. Potensialet for bedre service og informasjon til innbyggerne, effektiv ressursutnyttelse, helsetjenester osv. er stort, og «døgnåpen forvaltning» er et «vinn-vinn-konsept» både for det offentlige og for brukerne. Men statsråden problematiserer overhodet ikke det faktum at mye av den offentlige servicen er i kommunal regi. Det er fortsatt enorm variasjon mellom kommunene i hvilken grad de nyttiggjør seg IKT. Dette handler også om økonomi. Hva vil statsråden gjøre for å stimulere kommunene til en slik økt satsing? Den eksisterende Høykom-ordningen, som er ment å stimulere kommunenes etterspørsel etter tjenester, har vist seg utilfredsstillende. For det første kan ordningen ikke brukes til infrastruktur, for det andre er mangelfull rådgivning til kommunene et hinder som må forseres før kommunene er i stand til å stimulere egen etterspørsel.

Arbeiderpartiregjeringen legger nå opp til en bredbåndspolitikk på markedets premisser som vil gi sterkere sentralisering og større forskjeller mellom folk. Det holder ikke for Senterpartiet når Knudsen signaliserer at Arbeiderpartiet vil følge markedsutviklingen nøye. Sentrumsregjeringen har allerede foretatt den nødvendige utredning. Rapporten «Bredbånd til hele landet – forslag til nasjonal satsing» ble lagt fram før påske. Sentrumsregjeringen bestilte denne rapporten i fjor høst, og det er nå viktig at arbeiderpartiregjeringen raskt legger fram en stortingsproposisjon om bredbåndspolitikken for å følge opp denne rapporten.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øystein Hedstrøm (Frp): Det var som forventet at en representant fra Senterpartiet, nå komiteens leder, Morten Lund, ville ta opp spørsmålet om å bygge ut telenettet. Norge har jo lenge hatt verdens beste telenett, men at vi kanskje ligger noe etter, antydes når det gjelder bredbånd.

Personlig mener vi i Fremskrittspartiet at det først og fremst skal være markedet som styrer dette, og at det offentlige gjennom stimulanser skal bidra til å gjøre det attraktivt. Jeg vil minne representanten Lund om hva som har skjedd når det gjelder linjenettet for energi osv. Vi kan ikke bygge dette ut til «den yderste, nøgne ø». Det vil være en umulighet, det vil være likt med å oppheve tyngdekraften i Norge. Men at vi skal gå langt for å kunne være konkurransedyktig, er viktig.

Jeg skal spørre representanten Lund om en annen ting, som han sa lite om i sitt innlegg. Det gjelder rammebetingelsene. Vi vet at de store i Norge nå flytter ut på grunn av formuesskatten, og at den er helt annerledes i

Norge enn i de landene vi sammenligner oss med. Det er også modellen for opsjonsbeskatning som er valgt i vårt land til nå. Vi har ikke høyere bedriftsbeskatning enn gjennomsnittet i Europa, men akkurat disse to elementene skiller seg ut og er veldig negative for den nye økonomien. Hva tenker Senterpartiet å bidra med her for at det skal bli attraktivt å etablere norske og internasjonale bedrifter på dette området og gjøre Norge mer konkurransedyktig?

Morten Lund (Sp): Det er ikke overraskende at Fremskrittspartiet har et annet syn på offentlig infrastruktur og behovet for å hjelpe markedet på dette området.

Senterpartiet er ikke fornøyd med at vi skal ha en infrastruktur som er bra – vi ønsker at vi skal ligge i front på dette området. Det er det vi har gjort på en rekke andre områder også. Representanten Hedstrøm snakker om at vi prøver å «oppheve tyngdekraften» hvis vi skal bringe infrastruktur ut til «den yderste, nøgne ø», som han sier. Men det er altså det vi har gjort på alle de områdene som vi har bygd ut tidligere – når det gjelder post, når det gjelder tele, når det gjelder veier, når det gjelder elektrisitet. Det er ikke lenge siden Stortinget bekreftet at der det bor folk, skal det være strøm. Jeg synes det er akkurat like selvfølgelig at det også skal være tilgang til IKT-tjenester der det bor folk. Når vi har greid det som vi har greid tidligere når det gjelder infrastruktur, hvorfor i all verden skulle vi ikke greie det nå?

Da komiteen besøkte Irland, var budskapet fra de irske myndighetene at markedet styrer ikke dette alene. Irland hadde kjøpt opp infrastruktur når det gjelder bredbåndskapasitet, alt sammen, for å dele det ut til selskap med krav om hva de skulle gjøre. Og Irland regnes for å være et foregangsland når det gjelder næringsutvikling og alt som har med IKT å gjøre. Jeg synes det var lærerikt.

Senterpartiet ønsker å bedre opsjonsordningene for de bedriftene som er gründerbedrifter, som er under oppvekst, og som virkelig trenger forbedringen og ordningen, fordi de ikke har råd til å sikre seg den beste arbeidskraften gjennom å betale høy lønn. Der ønsker vi å gjøre store forbedringer.

Eirin Faldet (A): Senterpartiet fornekter seg aldri. Nå hadde altså Senterpartiet muligheten til å gjøre noe med bredbåndsnettet da de satt i regjering, men hva skjedde? Ingenting. Absolutt ingenting. Nå er plutselig Senterpartiet svært så ivrig etter å forlange at Arbeiderpartiet og Regjeringen skal komme til Stortinget.

Det er selvfølgelig helt nødvendig å få gjort noe med bredbåndssituasjonen slik at bedrifter kan eksistere rundt om i vårt vidstrakte land, men det er faktisk litt for fristende å spørre hva Senterpartiet selv har gjort for å utbedre situasjonen for Distrikts-Norge når det gjelder bredbåndsnettet. De hadde muligheten, men nå skal altså Arbeiderpartiet ordne opp igjen. Også i denne saken. Det er flere enn Arbeiderpartiets medlemmer som har grunn til å glede seg over regjeringsskiftet.

Morten Lund (Sp): Jeg er glad for å få anledning til å si det en gang til. Det vi nå gjør, er å forsvare det som var Arbeiderpartiets syn så sent som 6. mars. Da sa Arbeiderpartiets leder, Thorbjørn Jagland – og jeg regner med at det var Arbeiderpartiets syn: Markedet greier ikke dette alene, vi må sørge for at staten er med på investerings-siden, og vi ønsker at bredbåndstilknypning skal være tilgjengelig over hele landet.

Sentrumsregjeringen var på ingen måte passiv, og det vi nå framfører, er en videreføring av det som den regjeringen sa. Det som har skjedd, er at Arbeiderpartiet er i ferd med å forandre seg. Uttrykket digital allemannsrett har kommet inn i vanlige folks tale etter at Senterpartiets leder begynte å bruke begrepet. Regjeringen har utredet hva som skal skje på dette området. Den forrige regjeringen la et stort press på markedsaktørene for å øke investeringene, og investeringene økte særdeles mye under den regjeringen. Og jeg regner med at det kommer til å fortsette.

Det er ikke slik at det bare er i Norge det nå satses på dette. Hvis vi ikke lykkes med videreføringen av den satsingen som er igangsatt, blir vi fort forbikjørt av mange andre land. For hele Europa, hele verden, er opptatt av å utnytte de mulighetene vi har.

Jeg håper Arbeiderpartiets nye signaler ikke fører til at store deler av Norge ikke skal få delta i dette, bl.a. de delene av Norge som kan ha spesielle forutsetninger og som har spesielle behov for denne satsingen. Og de spesielle forutsetningene er bl.a. at nye bedrifter kan skaffe seg stabil arbeidskraft til en lavere pris og virkelig er opptatt av å utvikle nye ting på det stedet de hører hjemme.

Ivar Kristiansen (H): Det bekymrer meg hvis statsråden skulle finne på å lytte og ta til seg noe av det Senterpartiets hovedtalsmann gir uttrykk for her i salen. Da er man virkelig med på å utvikle et A- og et B-lag innenfor IKT-næringen og innenfor IT-Norge.

Jeg tror vi allerede er i ferd med å få et A- og et B-lag. Hvordan kan det ha seg at man fra Senterpartiets side gjør alt man kan for å hindre de selskapene som står klare med milliarder i hånden og ønsker å gå ut og utvikle utbygging av bredbåndsnett i Norge? Jeg har ikke sett at Senterpartiet på andre områder hvor det har vært snakk om kommunikasjon og samferdsel, har vært i stand til å prioritere en eneste øre, snarere tvert imot. Innenfor samferdselssektoren har man kuttet ned og skåret ned nettopp i de områdene av landet hvor man i dag gjør seg til talsmann for satsing og utvikling.

Skal man gjøre det som Senterpartiet her legger opp til, dyrker man en ren B-lagstankegang. For man må da vente på statlig kapital og statlig styring, man forhindrer konkurransen. Og vi har eksempler nok innenfor telesektoren som beviser at dette øker hastigheten og reduserer prisen.

Jeg går ut fra at statsråden gjør det hun har sagt i sin redegjørelse, og sørger for at staten i sin politikk og sitt arbeid og i sin rolle prioriterer de områdene av landet som ikke er kommersielt interessante, og at hun griper

inn og foretar det nødvendige arbeid i de områdene av landet hvor man ellers ikke via den kommersielle jobben er i stand til å utvikle et slikt nett.

Morten Lund (Sp): Det er etter min mening grovt når Høyre anklager Senterpartiet for å være det partiet som ønsker å satse minst på samferdsel av ulike tiltak i utkantene. Det går fint an å lage en lang liste over forslag fra Høyre og forslag fra Senterpartiet og sammenlikne dem, men det synes jeg ikke det er noen grunn til. Folk vet akkurat hva det dreier seg om. Høyre ønsker å satse på stamveiene der Senterpartiet ønsker å satse på fylkesveier og riksveier. Det er et av bildene.

Så advarer representanten Kristiansen statsråden mot å høre på det Senterpartiet sier. Senterpartiet sier det som Arbeiderpartiet sa så sent som 6. mars. Senterpartiet sier det som er Irlands strategi når det gjelder bredbåndssatsing. I Irland skaffer de seg kontroll over kommunikasjonlinjene for å dele det ut igjen og selge det til kommersielle selskap, men med muligheter for å stille krav til hvor investeringene skal komme. Og Irland er en av de største software-eksportørene i verden.

Det var for å sikre at de hadde mulighetene til å fortsette med det at de tok det grepet og gjorde den store investeringen som de var sikker på kom til å være lønnsom for Irland som samfunn, for på dette området ville de være i teten.

Vi har sett på område etter område hva som skjer med investeringer hvis markedet får bestemme. Det har skjedd når det gjelder statlige investeringer på veg og på andre områder. Vi ønsker ikke det skal være slik på dette området. Aktørene selv har sagt at hvis de skal bestemme kun ut fra hva som er lønnsomt for dem, blir det for lite investeringer i de ytterste områdene av Norge. Det kan bli en stor del av Norge. Vi vet ikke hvor stor den delen blir. Senterpartiet synes ikke vi skal ta sjansen på det.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Erling Brandsnes (A): Det er ikke mulig i et kort innlegg å kommentere mer enn et par vesentlige punkter fra statsrådens redegjørelse.

Regjeringens ni punkter i IT-politikken gir en god oversikt og peker på viktige utfordringer i arbeidet med IT-politikken i Norge de nærmeste år. Å sikre tilgang til bredbånd i hele landet er en stor oppgave og helt avgjørende om informasjons- og kommunikasjonsteknologien skal bli et gode for alle. Det er derfor riktig av Regjeringen å gå inn med statlige tiltak, slik redegjørelsen varsler, dersom det skulle vise seg at aktører i markedet bare bygger ut i sentrale strøk. Dette er for så vidt samme strategi som Irland har valgt. I Irland er også målet å nå alle deler av landet, eller, slik de selv sier, hver eneste grønne flekk av øya, og de har tro på at aktørene i markedet, etter at staten har solgt seg ut, vil klare å oppfylle dette uten noe mer statlig inngripen. Så senterpartirepresentanten Morten Lunds tolkning av redegjørelsen til ministeren er feil. Det står der at det kan være aktuelt med tiltak for å sikre bredbånd til alle.

Det er vanskelig å kunne se at offentlig sektor kan forenkles og effektiviseres uten en utstrakt bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Derfor er det riktig av statsråden å fokusere på at offentlige organer må ligge i front og ikke være bremseklosser i bruken av informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Det er imidlertid tegn som tyder på at offentlig sektor i dag henger etter i å utnytte den nye teknologien. Det er ikke nødvendigvis mangel på maskiner og utstyr; det er heller å ta mulighetene i bruk det skorter på.

Om tilgangen til bredbånd skal bli den muligheten mange søker for effektivisering og vekst, må bredbånd tilfredsstillende tre krav: Man må ha nok kapasitet, høy stabilitet og en fornuftig og noenlunde lik pris.

Regjeringen må følge nøye med slik at disse tre kravene blir oppfylt. Ellers kan det som i utgangspunktet er et gode, bli en ulempe både for offentlig sektor og for bedrifter utenfor de største sentrene i Norge. Skulle det også vise seg at staten må gå inn med tiltak for å få til dekning i hele landet, er det avgjørende at dette skjer hurtig. Etablerte bedrifter i distriktene kan få store konkurranseulempes ved ikke å få tilgang til bredbånd omtrent på likt tidspunkt og til en fornuftig pris, slik andre firmaer vil få. Det kan i verste fall bli snakk om å bli konkurrert ut på grunn av manglende infrastruktur på teknologisiden.

Den sterkt voksende netthandelen, både med varer som blir levert i ettertid og med kunnskap som kan foregå ene og alene på nettet, er også avhengig av god tilgang i det elektroniske nettet.

Regjeringen har som punkt 1 i redegjørelsen et informasjonssamfunn for alle. Dette er et djervt mål, og det er av avgjørende betydning at det oppnås. Hvis dette blir tatt på alvor av alle aktører, kan det gi oss store og nye framskritt. Tenk på hvilke nye muligheter dette kan gi for personer med funksjonsnedsettelse ved en fornuftig bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Dette gjelder enten nedsettelsen er medfødt, har kommet seinere etter en skade eller et uhell eller er en naturlig del av aldriingsprosessen. Poenget blir å lage universelle løsninger som så å si alle kan bruke, ikke først å lage løsninger som tilfredsstillende de funksjonsfriske, for deretter å lage spesialløsninger som etter hvert tilpasses ulike grupper av mennesker med funksjonsnedsettelse. Dette gjelder IT-utstyr i seg selv, men også utstyr som har nye teknologiske løsninger som en del av utstyrets funksjon. Om en i utgangspunktet lager universelle løsninger, vil det på sikt også gi økonomiske innsparinger.

Bare et lite eksempel fra en annen sektor på hva universelle løsninger kan føre til. I Lillehammer har de satset på lavgolvbuss til transport i byen. Dette letter på og avstigning i betydelig grad. Passasjertallet økte med 30 pst. etter at slike busser ble tatt i bruk. Lillehammer satset altså på en universell løsning som ikke trengte ulike anordninger for å få folk på bussen, og gav dermed nye grupper mulighet til å bruke kollektiv transport.

Forskning viser også at personer med funksjonsnedsettelse får en bedre livskvalitet om de har et daglig arbeid å gå til, enn om de er arbeidsløse. Den nye teknolo-

gien vil gi oss flere arbeidsplasser. Mange av disse vil kunne fylles av personer med funksjonsnedsettelser, om det nå er hemning av bevegelse, syn, hørsel eller annet som har hindret en inngang i arbeidslivet. Nå er tiden her for å bruke IT bevisst for også å skape et større likeverd i arbeidslivet og dermed i samfunnet for disse menneskene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ulf Erik Knudsen (Frp): I redegjørelsen presenterte statsråden Arbeiderpartiets fremtidige IT-politikk. Det var en interessant redegjørelse som inneholdt mye spennende nytenkning, bl.a. i retning av marked og næring. Blant annet ble det sagt:

«Vi må derfor bygge videre på næringslivets vilje og evne til selvregulering og ikke skape altfor mange flaskehalsar i utviklingen av den nye økonomien.»

Det ble også sagt at velferdspolitikken og næringspolitikken henger nøye sammen. Flere eksempler finnes i redegjørelsen. Dette er nye toner fra Arbeiderpartiet, og jeg spør: Hvilke konkrete resultater kan man forvente fra Arbeiderpartiet som følge av disse fundamentale politiske kursendringene? Eller er det bare snakk om fagre ord? Revidert nasjonalbudsjett kan tyde på at det siste er tilfellet.

Erling Brandsnes (A): Denne replikken var likeså mye rettet til selve redegjørelsen fra statsråden som til mitt innlegg. Men Arbeiderpartiet har innsett at den nye teknologien gir oss nye muligheter, og vi opptrer også deretter.

Jeg er selv ansatt i et datafirma til daglig, og jeg kjenner hvilke muligheter som finnes. Vi vet at dette er fullstendig grensesprengende. Vi kan ikke regulere alle deler av den virksomheten. Det blir en helt umulig oppgave. Men vi ser de mulighetene dette vil gi i framtiden, både for offentlig sektor og for næringslivet.

Øystein Djupedal (SV): Tidligere har denne typen redegjørelser som vi i dag debatterer, vært holdt av utdanningsministeren. Det har vært etter de tidligere regjeringers ønske. Nå har man valgt å legge dette til Nærings- og handelsdepartementet. Da ser man åpenbart den svakheten ved både redegjørelsen og den debatten som så langt har vært her, at det fokuseres veldig på snevre biter av informasjonssamfunnet og ikke på det som kanskje er Stortingets aller viktigste rolle i en slik debatt, nemlig å legge til rette for at utdanningssystemet vårt har muligheten til å ta den nye verden innover seg. Derfor er det interessant at Arbeiderpartiets representant ikke berører utdanning med et eneste ord. Hvis man virkelig skal skape et digitalt samfunn for alle, er altså muligheten til utdanning og muligheten til at utdanningsinstitusjonene er på høyde med den teknologien som er rundt dem, noe av det aller viktigste.

La meg derfor være veldig konkret i spørsmålet til Arbeiderpartiets representant. Her diskuterer man bredbåndnett. Bredbåndnett er vel og bra, og bredbåndnett

må man ha. Jeg tror ikke det kan være noen tvil om at det ikke er mulig kommersielt sett å legge bredbåndnett til alle deler av Norge. Hvis vi ønsker det, er det en politisk oppgave, som politikerne selvfølgelig må gå inn og delfinansiere. Samtidig er det ikke noen hensikt med bredbåndnett hvis man ikke har maskiner, hvis man ikke har programvare, og hvis man ikke har lærere som er i stand til å utnytte det, nå som alle skoler, som det står i redegjørelsen, skal knyttes til bredbåndnettet. Hvilke tiltak ønsker man da for at det skal være mulig at de enorme forskjellene som finnes i norsk grunnskole, knyttet til programvare, knyttet til maskinvare og maskiner, utlignes? Alle undersøkelser som er foretatt, viser jo at det er en enorm forskjell både internt i kommunen og mellom kommuner. Dette er en politisk oppgave.

Det andre som står i redegjørelsen knyttet til utdanning er følgende: Utdanningsinstitusjonene skal selv nå omdisponere, være mer fleksible med hensyn til studie-plasser i høyere utdanning, for å legge til rette for denne typen nye studie-plasser. Mener virkelig Arbeiderpartiet det? Mener virkelig Arbeiderpartiet at det er utdanningsinstitusjonen selv som skal omdisponere studie-plasser, og at det ikke skal finnes noen overordnet statlig plan for hvordan det skal legges til rette for det?

Erling Brandsnes (A): Først en liten kommentar til det med nett til alle deler av Norge. Jeg tror at vi politikere skal være forsiktige med å si at det er en umulighet, som Djupedal nå sa. Vi vet jo ikke hva det er som kan komme til å bli de endelige teknologiske løsninger. Kanskje kan man om et par år sitte med TV-skjermen og mobiltelefonen foran seg, og så har man full tilgang over hele Norge. Så vi kjenner ikke til hvordan den endelige teknologien blir. Og det går utrolig fort.

Når det gjelder utdanning, er jeg enig med representanten Djupedal i at det er utrolig viktig at vi har en utdanning innenfor IKT. Det foregår jo i dag. Det er ikke slik at det ikke foregår. Bedrifter med IKT som det viktigste hjelpemiddelet har egen utdanning over en lav sko, og det er også utdanning i tilknytning til det videregående skoleverket. Så en stor del av utdanningen foregår allerede i dag.

Øystein Djupedal (SV): Det er riktig at man ikke vet hva framtidens teknologi vil bringe, og alt det som vi nå har rundt oss av IKT, var det ingen av oss som visste om for bare noen få år siden. Det betyr at en ensidig satsing på bredbåndnett ikke nødvendigvis er riktig i alle deler av landet, og særlig der det bor lite folk og avstandene er lange. Det er godt mulig å tenke seg at man etter hvert får signaler gjennom luft, som i større grad vil kunne tilrettelegge for IKT. Derfor er det overraskende å se at statsrådens redegjørelse inneholder en lang harang om bredbåndnett og ikke alternativ teknologi. Jeg tror også det er riktig å si at hvis Stortinget faktisk ønsker at alle skal ha muligheten, betyr det at man selvfølgelig må se for seg flere former for teknologi, men også at staten skal spille en aktiv rolle i det, og ikke som denne redegjørel-

sen sier, at her er det næringslivet alene som skal ordne opp.

Men så til det som var mitt viktige spørsmål. Data-bransjen selv sier at de mangler 12 500 studieplasser hvert år. 50 000 studieplasser mangler man framover over noen år for å dekke næringslivets behov – og det er bare næringslivets behov og ikke det behovet vi har i offentlig sektor for en storstilt satsing på informasjonsteknologi. Det er derfor svakheten i redegjørelsen blir så åpenbar. Nærings- og handelsdepartementet skal ha en redegjørelse om et så viktig felt som dypest sett dreier seg om utdanning, som dypest sett dreier seg om alles mulighet – og grunnskolen er overhodet ikke nevnt i redegjørelsen. Heller ikke i representantens svarreplik nevnes grunnskolen med et eneste ord. Det betyr at de klassekillene vi allerede har i grunnskolen, ville forsterkes hvis vi ikke fra Stortingets side faktisk laget planer og mål for hvordan Kommune-Norge skal være i stand til å møte denne vidunderlige nye verden.

Alle vi som har unger i grunnskolen vet utmerket godt hvordan dette er. Man har i høyden et par maskiner på biblioteket som er oppegående. Mye av det andre utstyret er jo gammelt. De par maskinene man har på biblioteket, kan altså ikke dekke behovet til en hel skole. I enkelte kommuner har man satset langt mer offensivt, og der er det bedre. Men forskjellene er enorme. Hvis dette verktøyet er så uendelig viktig, har man ingen ambisjoner for det? Skal forskjellene få fortsette å utvikle seg?

Erling Brandsnes (A): Jeg kan ikke forlate bredbånd riktig ennå, for jeg er ikke sikker på om Djupedal og jeg er helt enige om hva bredbånd er. Et bredbånd er jo ikke nødt til å være fysiske tråder som går i bakken noen steder. Det kan jo være elektroniske signaler som går via satellitt. Det er jo tilgangen som er det viktige – at man har nok tilgang på slik kapasitet til at man kan være på nettet. Derfor sier jeg at det kan vi alle sammen plutselig få inn i stua hvis teknologien utvikler seg slik at vi kanskje kan operere fra en mobiltelefon og en TV-skjerm.

Når det gjelder skolen, har jo redegjørelsen et innhold om det med grunnskolen. Det kan hende at alle grunnskoler innen en viss tid får krav på seg til å være på nettet, ikke bare for skolens skyld, men for å få en videre utbygging av nettet, slik at det blir tilgjengelig i alle deler av Norge.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Øystein Hedstrøm (Frp): Dagens debatt basert på IT-ministerens redegjørelse dreier seg i realiteten om hvordan norske politiske myndigheter skal forholde seg til den teknologiske utviklingen som er i ferd med å endre hele samfunnet. Derfor er det viktig å analysere og drøfte de politiske og samfunnsmessige konsekvenser av IT-revolusjonen og komme med forslag om hva myndighetene bør gjøre for å lykkes. I den forbindelse kan det være klokt å lytte til de land som har gjort det best til nå innen den nye økonomien. Irland og Finland har vært de to land i Europa som har funnet frem til vellykkede poli-

tiske løsninger på dette området. Et tredje eksempel, utenfor Europa, er USA. Den felles erfaring som kan høstes fra disse tre land, er viktigheten av riktig prioritering for å oppnå suksess.

En annen viktig observasjon og erkjennelse midt oppe i dette er at i nyere tid har nasjonalstatens myndigheter aldri hatt så små muligheter til å påvirke utviklingen som i dag. Dette endrer spillereglene i økonomien og skaper nye forutsetninger for næringsutviklingen og dermed grunnlaget for næringspolitikken. Det behøver ikke være et problem i seg selv. Det som imidlertid er et problem, er at de politiske beslutninger i økende grad oppleves som irrelevante av mange mennesker.

Den tradisjonelle politiske løsningen er å bruke skatt som virkemiddel i fordelingspolitikken. Men de tradisjonelle løsningene fungerer ikke lenger. Årsaken er globaliseringen av økonomien, som innebærer at ressurser flyttes dit hvor vilkårene er best. Og det skjer i større utstrekning og med et høyere tempo enn før. Dermed kan de tradisjonelle fordelingspolitiske virkemidler vise seg å bli en hindring for nyskaping. Ett eksempel på dette er formues- og opsjonsbeskatningen. Tilfellet Opticom er generelt gyldig for kunnskapsbedrifter. Opticom hadde i fjor en omsetning på rundt 14 mill. kr og gikk med underskudd, men hadde ved årsskiftet en børsverdi i milliardklassen. Eierne og lederne har måttet flytte ut av landet, fordi de med sin beskjedne inntjening ikke har noen muligheter for å betale formuesskatten. Etter Fremskrittspartiets syn er dette en svært uheldig utvikling. Det må ikke være slik at vi beholder IT-kompetansen her i landet bare så lenge selskapene ikke har suksess av betydning, for deretter å flytte ut sin reelle hovedvirksomhet når de lykkes. Derfor må de skattepolitiske virkemidler endres, slik at virksomhetene forblir her i landet og nye kommer til. Det bør gjøres forbedringer som resulterer i at Norge fremstår som et attraktivt etableringsområde for den internasjonale kunnskapsindustrien. Skal Norge ha forutsetning for å lykkes, må politiske myndigheter forstå hvilket handlingsrom de har, og hvilke virkemidler som fungerer. Og dette må følges opp med handling gjennom en politikk som er egnet til å møte de nye utfordringene.

Hva bør Regjeringen gjøre? For det første bør den bidra til å skape internasjonale samarbeidsløsninger – en globalisert økonomi krever overnasjonale løsninger – og for det andre bidra til standardisering av skatte- og avgiftsregimene på tvers av landegrenser. I USA er man godt i gang med et arbeid for å se på hvordan skattesystemet fra industrisamfunnet kan tilpasses informasjonssamfunnets krav. Det er også behov for nye standarder for betalingsformidling og standardisering av det internasjonale forretningsspråk. Og for det tredje kan myndighetene påvirke utviklingen gjennom stimulanser. Irland og Finland valgte å prioritere og satse skikkelig og langsiktig. Det ble satset på utdanning på bred front. Finland prioriterte FoU på et høyt nivå. Man valgte å satse på kunnskapssentre gjennom et samspill gjennom utdanning, forskning og næringsliv. Ett eksempel er Technopolis i Oulu, som til nå har vært vellykket, og som er

midt oppe i en dynamisk utvikling med etablering av høyteknologiske virksomheter.

Etableringen av et internasjonalt konkurransedyktig IT- og kunnskapssenter på Fornebu er et ledd i vår nasjonale satsing som skal gjøre det mulig for enkeltmennesker, bedrifter og institusjoner å være på høyden også i vårt land.

Norsk næringsliv er for mye råvarebasert, og over 50 pst. av vareeksporten er råvarer. Samtidig opplever vi at en del tradisjonelle norske bedrifter dels forvitrer, dels fusjonerer og dels flytter ut sin virksomhet. Skal vi derfor klare den nødvendige fornyelse og få flere ben å stå på her hjemme, der den nye økonomien kan gis en fremtredende posisjon, slik den fortjener, må vi legge grunnlaget for det.

Per Ove Wirth hadde her overtatt presidentplassen.

Jon Lilletun (KrF): Utgreiinga frå næringsministeren ber klart preg av ein minister som er ambisiøs i forhold til det temaet som vi diskuterer her i dag, og det meste av utgreiinga er det absolutt grunn til å slutte seg til. Det eg kanskje sakna ein del, er ei erkjenning av at her fører ein faktisk vidare ein politikk som det var lagt eit godt grunnlag for, og at det også fanst ein IKT-minister i sentrumsregjeringa som faktisk gjorde det svært bra på dette området.

Eg vil gjerne sitere Per Morten Hoff, formann i IKT-bedriftenes samanslutning. Han sa tidlegare i år: «Det har skjedd mer i IT-politikken de to siste årene enn i de ti årene før det.» Det trur eg er ei rett beskriving. Ein fører ein det vidare, og ein har også ambisjonar. Det er bra, men eg synest faktisk ein kan vere raus i forhold til å seie at her fører ein vidare mange ting som har ligge der frå tidlegare.

Eg er tilfreds med den måten ministeren kvitterer ut oversendingsframlegget om eEurope på, og at ein vil lage eit program som er tilpassa norske forhold, men samstundes følgjer utviklinga i Europa.

Kva er det så som er viktig framover? Eg trur at vår hovudlekk kjem til å vere mangel på kompetanse. Talet på studieplassar er dobla, men det trengst mykje meir enn det. Det trengst svært høg kapasitet når det gjeld etterutdanning. Det er i dei to føregåande åra sett i gang mykje i den vidaregåande skulen. I grunnskulen er det faktisk slik i internasjonale undersøkingar at når det gjeld maskinar og utstyr, ligg vi blant dei fremste, men vi har ikkje gjort nok i høve til lærarane. Det var òg grunnen til at den førre regjeringa firedobla innsatsen i høve til kompetanseutvikling. Men her treng ein å vere kreativ, og vi treng mange aktørar, både offentlege og private, for å klare å tette dette gapet. Vi skal òg ha ein liberal innvandringspolitikk på dette området, men det vil aldri kunne dekkje heile etterspurnaden.

Det andre vi treng å satse på, i tillegg til kompetanse, er forskning. Vi treng forskning på brei basis. Her låg det godt til rette i forskingsmeldinga og Stortinget si behandling. Eg må seie det er skuffande å lese revidert nasjonal-

budsjett. Den opptrappingsplanen som Stortinget og det noverande regjeringspartiet var ein sterk pådrivar for i salen, og som òg sentrumsregjeringa støtta, er ikkje særleg konkret. Her må Stortinget gå inn igjen og vere meir konkret skal ein klare å følgje opp det Stortinget har sagt – og det er det viktig at vi gjer, skal vi følgje på her.

Det er klart at vi må sjå at dette er ei internasjonal næring som krev at vi har konkurransemessige tilhøve, og at det ikkje er med regulering, men med stimulering vi kan oppnå å verte internasjonale og sterke.

Eg trur òg vi skal vere forsiktige med å vere skråsikre. Vi treng mykje audmjukskap i høve til dette, for om ein går 5-10-15 år tilbake, ser ein at framståande personar har sagt totalt feil ting i høve til korleis IKT kom til å utvikle seg. Og det kjem vi til å gjere her i dag òg, difor skal vi vere forsiktige med å vere skråsikre.

Det er klart at med desse nye uttrykka – den nye økonomien og alt dette her – kan vi lett gå over i ei slags besverjingsform som nesten blir som ein slags keisarens nye klede. Difor treng vi edruelegheit. Og då er det eit anna punkt i utgreiinga som eg vil seie litt om, og det er Teknologirådet. For at ikkje dette skal bli keisarens nye klede for teknologien, som gjev så mange mogelegheiter, og for at ein skal ha nokon som følgjer det overordna, er Teknologirådet viktig. Ser ein på behandlinga i Stortinget før opprettinga av Teknologirådet, og mandatet det har fått, er det eit framtidsretta mandat i høve til ei overordna tenking, der ein vil dra heile samfunnet med i tenkinga rundt teknologiutviklinga.

Eg er uroleg over formuleringane som låg i statsrådens utgreiing akkurat når det gjeld Teknologirådet. Det høyrdest meir ut som om ein ville tilbake til ei instrumentalistisk tenking, og ikkje ha ei uavhengig og fri tenking som skal dra heile folket med. Eg ber statsråden, for å gjere meg mindre uroleg på dette feltet, seie at ein tenkjer å la dette halde fram som eit uavhengig råd. Sjølv sagt avgjer Regjeringa sjølv kva for departement det skal knytast til, men Teknologirådet må vere eit uavhengig organ om det skal vere meining i å ha det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øystein Djupedal (SV): Representanten Lilletun avsluttet med Teknologirådet, som også er mitt anliggende til representanten. Det har en lang forhistorie her i salen, da et mindretall ønsket at det skulle opprettes et teknologiråd som var oppnevnt av Stortinget. Grunnen til at man ønsket det, var at Stortinget som sådant skulle være uavhengig av Regjeringen. Flertallet gikk inn for å opprette et teknologiråd etter mønster av det man har i Danmark, men valgte å underlegge det Regjeringen. Og det er Regjeringen som utnevner representanter, i tråd med andre utvalg som Regjeringen har.

Nå ser vi i revidert nasjonalbudsjett at det er et ønske at Teknologirådet skal flyttes til Nærings- og handelsdepartementet. Og det er riktig som representanten Lilletun sier, at det selvfølgelig er Regjeringens ansvar. Det jeg kunne tenke meg å utfordre representanten Lilletun på, er følgende: Erfaring fra andre land tror jeg har vist at den

typen råd som skal bidra til offentlig debatt, bidra til at spennende problemstillinger reises, blir for tett knyttet til forvaltningen. Jeg tror at erfaringen, særlig fra Danmark, er at den typen råd bør være uavhengige stiftelser som ikke er bundet helt opp i forvaltningen. I Danmark har man hatt et teknologiråd siden 1985 som fra tverrpolitisk dansk miljø oppleves som en suksess. Rådet har altså deltatt i det offentlige ordskiftet og brakt opp spennende problemstillinger ikke bare i den informasjonsteknologiske utvikling, men også når det gjelder bioteknologi/genteknologi og de mange ulike og spennende teknologiene som har fordeler, men åpenbart også etiske og andre ulemper knyttet til seg. Min utfordring til representanten Lilletun er: Vil han kunne være med på å vurdere om ikke Teknologirådet faktisk skal gjøres helt uavhengig, at man gjør det til en selvstendig stiftelse slik at det på den måten kan fylle den funksjonen som representanten Lilletun og jeg var enige om da vi i sin tid fremmet forslaget om opprettelsen av Teknologirådet?

Jon Lilletun (KrF): Det er heilt rett slik representanten Djupedal gjer greie for forhistoria. Frå interpellasjonsdebatten rett føre skipinga kan eg sitere representanten Solheim – eit sitat som skildrar godt kva eg synest er viktig at eit slikt råd skal gjere. Diskusjonen var om Stortinget eller Regjeringa skulle vere overordna. Då sa Solheim:

«Det avgjørende er ikke om det legges inn under Stortinget eller ikke, men at et teknologiråd får en reelt uavhengig, selvstendig stilling, slik at det ikke er underlagt rådende moteretninger i ulike departementer eller politiske miljøer.»

Det er svært godt sagt, og det er nøyaktig i samsvar med det danske rådet. Og eg har undersøkt vidare. Det er svært vanleg i Europa at utviklinga har gått i den retninga når det gjeld den typen råd. Difor er eg fyrst og fremst oppteken av at det arbeidet som no har kome godt i gang – ein har fått befesta seg – får høve til å halde fram.

Så er ikkje eg usamd i at det sikkert går an å finne endå meir spennande problemstillingar å setje inn i eit mandat. Men det eg er oppteken av, er fyrst og fremst å bevare det uavhengige, at ein faktisk skal kunne snakke imot anten det er ein statsminister Stoltenberg, ein statsminister Bondevik, ein statsråd Knudsen, ein statsråd Lilletun eller ein statsråd Giske. Det er på ein måte det som er mitt hovudærend her. Så skal vi innanfor fagmiljøa sjølvsagt ha teknologipådrivarar, det ynskjer eg skal skje innanfor heile området. Men vi treng òg nokon som ser, og som seier: Politikarar, her er det keisarens nye klede som rår! Så dersom dette skulle gå i feil retning, og dersom vi ikkje får eit tilfredsstillande svar frå statsråden i dag, er eg open for å vurdere andre måtar å få reist initiativet igjen på seinare. Det ville vere ille dersom vi som eit av landa i Europa, går i galen retning her og ikkje er villige til å ha ei uavhengig stilling for eit slikt råd.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg er enig med representanten Lilletun i at utdanning – primærutdanning og etter- og videreutdanning – er veldig viktig på dette områ-

det. Og det er ikke bare Norge som her har et problem, hele Vest-Europa sliter jo med dette problemet. Vi må også slå fast at vi mangler en million fagarbeidere på dette området i EU, så det er en enorm utfordring vi står overfor. Noen mener jo at man delvis kan løse problemet gjennom økt arbeidsinnvandring. Men vi vet at vi konkurrerer med USA, som nå støvsuger ikke bare den vestlige verden og gir gode betingelser til dem som vil reise til USA, men også den tredje verden og forsøker å stjele kompetansen derfra slik at de får store problemer med å bygge seg opp, og det gjør at vi i Norge har problemer med å gå den veien for å dekke vårt behov. Og det blir også mye billigere hvis vi utdanner den fagarbeidskraften selv.

Mitt spørsmål til Lilletun er: Når det gjelder etter- og videreutdanning, har det vært diskutert at høyteknologi-bedrifter selv kan bidra på dette området, men at man da må ha stimulanser slik at de samme bedriftene kan ha nytte av de kostnadene de har gjennom videre- og etterutdanning, og da kommer f.eks. en modell med opsjonsbeskatning inn i bildet, de såkalte «golden handcuffs» – at man har en beskatningsmodell for opsjoner som gjør at det lønner seg for en ansatt i en IKT-bedrift f.eks. å bli der i tre år. Kunne Kristelig Folkeparti gå videre med den filosofien og jobbe med det for å finne løsninger slik at man på etter- og videreutdanningsiden fra bedriftenes side kunne være villig til selv og føle nytten av å bidra økonomisk til det?

Jon Lilletun (KrF): Kristeleg Folkeparti vil vere opne for òg å sjå på den dimensjonen når det gjeld opsjons-skattelegginga. Det er opplagt at dette er ei etterspurd arbeidskraft, og ein ser at det faktisk begynner å kome overgangsordningar, ein kjøper opp folk, og det er ein veldig kamp om desse personane. At opsjonar òg kan vere eit middel her, vil eg for min og Kristeleg Folkeparti sin del ikkje avvise. Men eg ynskjer nok òg å satse mykje breiare enn det. Dersom det er noko som har forundra meg i årets lønnsoppgjjer, er det på ein måte etterutdanningsbiten. Eg er overtydd om at når det er slik at ein etterspør meir utdanning og etterutdanning, er det noko vi som samfunn treng. Det er nyttige investeringar. I det nye etterutdanningssystemet har vi fått dette med kompetanseutviklingsfond og ei rekkje andre ordningar som ein kan skreddarsy, der ein legg det meste av etterutdanninga på bedrifta, og bedriftsnært. Eg trur at ved å vere kreative og utvikle heile breidda her i samarbeid med studieorganisasjonar, næringsorganisasjonar, offentlege tilbydarar og private tilbydarar, kan vi klare å dekkje dette behovet – som er stort. Difor er eg open for det som var hovudspørsmålet til replikanten, men eg vil presisere: Vi treng eit mangfald av tiltak for å løyse det gapet som finst hjå oss, og som finst internasjonalt.

Kjell Opseth (A): Sjølvskryt eller sjølvros skal ein lytte til, for det kjem frå hjartet, seier ein. Det er ikkje nokon særleg tvil om at representanten Lilletun var langt inne i rolla som tidlegare statsråd Lilletun. No er det ikkje noko gale i det, men når representanten Lilletun

prøver å framstille det slik at det er først og fremst i dei to siste åra IKT har vore på dagsordenen i regjeringskontora, så er han nok litt på sida av realitetane. Det skulle berre mangle at ein ikkje på dette området også hadde ein stor aktivitet i regjeringa Bondevik.

Men det som først og fremst fekk meg til å be om replikk, var at representanten Lilletun greidde å framstille det som om det var skuffande at ein i revidert nasjonalbudsjett ikkje hadde ein opptrappingsplan på forskinga. Representanten Lilletun veit godt at revidert nasjonalbudsjett er ein proposisjon som fortel korleis gjennomføringa av budsjettet for år 2000 skal gå føre seg, og sånn sett ligg det ikkje til rette for at ein skal setje i verk noko vidare opptrapping av forskingsinnsatsen. Men i tillegg til det er forskingsfondet auka med 1 milliard kr i revidert nasjonalbudsjett, og det er ikkje slik at det er utan verdi. Det hadde sannsynlegvis vore høve til å satse meir på forskning og andre ting dersom det hadde vore litt ryddigare forhold etter regjeringa Bondevik.

Jon Lilletun (KrF): Vi kan på ein måte seie at dette vert mellom to tidlegare statsrådar.

No var det ikkje eg som sa at det ikkje hadde skjedd noko før i dei to siste åra. Eg kom med eit sitat, og det sitatet var frå Per Morten Hoff, som skulle vere vel kjend innanfor IKT-bransjen. Han sa at det hadde skjedd meir i dei to siste åra enn i dei ti åra før det. Eg for min del synest sjølv sagt det var eit ganske godt sitat, men eg sa ikkje at det var slik, for eg òg kjenner til at det vart gjort mykje tidlegare. Grunnen til at eg tok det fram, var at ein av utgreinga kan få det inntrykket at svært mange av dei initiativa som der kom fram, og som er gode, var nyoppfunne. Slik var det ikkje. Det var mi problemstilling.

Eg gav ganske mykje ros for at det her er ein statsråd med ambisjonar, som eg synest det skal verte spennande å følge framover. Men i staden for å ta opp att dei tinga vi var samde om, kom eg med nokre punkt som eg meiner det er riktig å satse på, og som heller ikkje er ei motsetning til det som står i utgreinga, med unntak av det punktet som gjeld Teknologirådet og etterlysinga med omsyn til forskning.

Så eg må nok be representanten Opseth om å lese konklusjonane og vedtaka etter handsaminga av forskingsmeldinga. Der bad ein om at ein i tilknytning til revidert nasjonalbudsjett kom attende med ein illustrasjon av opptrappingsplanen, ikkje at pengane skulle kome då, men at ein synte korleis ein skulle nå dei måla som ein var samde om. Eg skulle nok gjerne – dersom eg skulle drive sitatarbeidet vidare – finne sitat frå noverande regjeringsmedlemer som òg er til stades her i dag, som underbyggjer det ganske godt.

Eg er elles glad for at òg regjeringa Stoltenberg la til rette den eine milliarderen som regjeringa Bondevik hadde varsla i statsbudsjettet i fjor.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ansgar Gabrielsen (H): Mens de tidligere statsrådene leter etter nye sitater, kan jo jeg bruke mine 5 minut-

ter. Men jeg må si at da jeg hørte Lilletun snakke om at statsråd Knudsen videreførte det som lå der fra den forrige regjeringen, og jeg hadde hørt Morten Lund like før som karakteriserte den IT-politiske redegjørelsen nærmest som et utbrudd av en IT-politisk svartedaude, lurte jeg litt på om det var representanter for partier fra det samme sentrum som snakket.

Vi har et land som kan betegnes som et mulighetenes samfunn, og vi har en befolkning som har et meget høyt utdannings- og kompetansenivå. Når vi nå står på terskelen til det en kan kalle for en tid som kommer til å stå i endringenens tegn, både for det enkelte individ og for nasjonen, er det viktig at vi også opparbeider oss endringskompetanse. Stivbente strukturer og motvilje mot nødvendige endringer vil etter mitt skjønn være den største trusselen vi står overfor. Det helsides oppslaget Aftenposten hadde et par-tre dager etter den IT-politiske redegjørelsen, hvor de betonet dette med behovet for endringer, som også statsråd Knudsen gjør i redegjørelsen, og sammenholdt det med den landbrukspolitiske debatten som vi hadde samme dag, synes jeg – bare for å si det slik – var interessant lesning.

Jeg tror at skal vi de kommende år lykkes med å skape et informasjonssamfunn for alle, vil det kreve noe av alle. Når Høyre har prioritert utdanning på bred front, er det først og fremst et uttrykk for at det blir behov for dette etter at oljealderen går mot slutten – i enda større grad enn nå.

Skal vi også de kommende tiår ligge på verdenstoppen i levestandard, er det ikke tilstrekkelig å basere seg utelukkende på de næringsområdene hvor vi har spesielt naturgitte fortrinn. Våre tradisjonelle næringer vil selvfølgelig være meget viktige også i framtiden, men sysselsettingsveksten må antas å komme andre steder. Derfor er det viktig å legge til rette en politikk på det området som vi i dag debatterer, som tar hele landet i bruk. Når jeg sier hele landet, mener jeg hele landet, verken mer eller mindre.

Statsrådets IT-politiske redegjørelse synes jeg egentlig gir et godt grunnlag for det videre arbeidet med å tilrettelegge for en utvikling der vi har et høyt ambisjonsnivå. Jeg opplever det slik at det er et høyt ambisjonsnivå i Regjeringen, og det samme tror jeg er tilfellet i Stortinget. Jeg tror imidlertid at de skisserte virkemidlene – i den grad en kan si at det er skissert mange virkemidler – kanskje ikke er tilstrekkelige for å nå de målene som jeg oppfatter at det er bred enighet om.

En vedtar ikke at en skal være i verdenstoppen på noen områder innenfor næringslivet. Det vi må gjøre, er å legge til rette for dette gjennom rammebetingelser som gjør det mer interessant for næringslivet å etablere seg i Norge enn i andre land – vanskeligere er det ikke.

Når en snakker om rammebetingelser, er noe av dette omhandlet i redegjørelsen, men det går på så tradisjonelle og enkle ting som beskatning, avgiftsnivå, regler for arbeidstid osv. Det er bedrifter som er meget mobile, i motsetning til mange av de tradisjonelle bedriftene som vi har.

Et punkt som har vært debattert, er bredbåndssatsingen, hva man skal gjøre og hva man ikke skal gjøre. Her

slutter jeg meg helt og fullt til det som står i redegjørelsen, og jeg vil faktisk benytte anledningen til sterkt å advare mot det Morten Lund drar opp. Jeg vil si at i den grad en skulle basere en utvikling på Senterpartiets refleksjoner på et slikt område, tror jeg strategiavdelingen i Senterpartiet vil bli en storleverandør til Teknisk Museum. Dette handler om helt andre ting enn politiske vedtak. Det handler om å legge til rette for en konkurranse som går så fort at vi ikke evner å fange opp det som egentlig skjer, om å avmonopolisere og deregulere. Det vi kan gjøre fra det offentliges side, er det som for så vidt står i redegjørelsen: stimulere en etterspørsel for å nå de målene vi har satt oss.

Det betyr ikke at jeg ikke ser at vi er i en slik situasjon at det enkelte steder må til et visst statlig engasjement, men at en nå i innledningen innbiller seg at en kan make å prioritere milliarder fra det offentliges side, over offentlige budsjett, tror jeg er svært urealistisk. Jeg synes denne setningen, som står i redegjørelsen, dekker svært godt det som er Høyres standpunkt:

«Regjeringen vil la konkurranse og etterspørsel styre utviklingen i fysisk infrastruktur, og ikke en statlig investeringslinje.»

Det slutter jeg meg til.

Øystein Djupedal (SV): En debatt om teknologi og teknologiutvikling må ikke nødvendigvis dreie seg spesielt om teknologi. Det den primært bør dreie seg om, er samfunnsutvikling, for teknologi og samfunnsutvikling henger veldig tett sammen. Og det er riktig, som enkelte har hevdet, at politikere i mange henseende selvfølgelig vil ligge langt etter den teknologiske utvikling.

Hvis en tenker tilbake til 1992-93 – en behøver ikke å gå lenger tilbake – fantes det nesten ikke en mobiltelefon i Norge. Jeg husker selv godt valgkampen i 1993, da jeg bar med meg et svært bilbatteri med en liten mobiltelefon på toppen som nesten ikke hadde rekkevidde. Det er altså bare sju år siden. Noe av det mest synlige i gatebildet hvis man går herfra og opp til Slottet, er alle de menneskene som står og prater i mobiltelefon på hvert eneste hjørne oppover. Slik kan en se at på mange områder har teknologien gått uendelig mye fortere enn, skal vi si, politiske vedtak og politikere noensinne kan gjøre, og sånn må det være. Men det betyr at en debatt om teknologi primært dreier seg om samfunnsutvikling, hvilket samfunn vi ønsker, og hvordan denne teknologien kan legges til rette og skape et bedre samfunn for oss alle.

Det skaper mange ulike dilemmaer, ikke minst etiske dilemmaer. Den medisinske utviklingen fører med seg en masse ny teknologi som gjør at man nå er i stand til å gjøre inngrep og medisinske fremskritt som vi ikke var i stand til for bare få år siden. Men samtidig bringer det med seg mange etiske dilemmaer som gjør at en ved politiske vedtak, og politikerne nødvendigvis er nødt til å forholde seg til det, ikke som et ledd i teknologien, men som ledd i den samfunnsutviklingen man måtte ønske. Jeg synes at en svakhet ved den redegjørelsen som nærings- og handelsministerens holdt, var at man i veldig li-

ten grad pekte på slike etiske dilemmaer og hvilken retning vi ønsker.

Hvis vi ønsker at denne nye teknologien på et bredt felt skal komme alle til gode, er det enkelte politiske vedtak vi rett og slett er nødt til å gjøre. Det ene er dette med studieplasser, for å starte der. Det er riktig, som enkelte sier, at vi vil ha bruk for et enormt antall mennesker med IT-kompetanse i årene fremover. Jeg tror heller ikke det er realistisk å tro at denne arbeidskraften vil kunne importeres til Norge i det omfang norske bedrifter og norsk offentlig sektor vil ha bruk for. Men det er heller ikke tilstrekkelig å si at utdanningsinstitusjonene selv skal frigjøre midler, som det står i redegjørelsen, til å skaffe den typen studieplasser.

Jeg tror at en kulturnasjon som Norge har bruk for at man har hovedfag i plattyske verb, religionskritikk og hva det ellers måtte være – de mange små og lite kommersielt attraktive fag som vår høyere utdanning tilbyr. Det betyr at disse fagene vil være tapere i en konkurranse med de kommersielt attraktive fagene. Stortinget er derfor nødt til å legge planer for hva vi faktisk ønsker og hvordan man skal nå målet om flere studieplasser innenfor informasjonsteknologi i en bred skala. Jeg tror at det er Stortingets ansvar. Det ligger ikke noe i revidert nasjonalbudsjett som tilsier at man ønsker å gå i en sånn retning, selv om det i alle de siste statsbudsjetter faktisk har vært et stridstema hvor mange studieplasser vi skal opprette innenfor informasjonsteknologi ved de ulike høyskolene og universitetene. Det er ikke engang en omtale av utviklingen. I enkelte aviser vises det til at Norge mangler 50 000 IT-folk og må be India og Øst-Europa om hjelp. Det er klart at dette er et nasjonalt ansvar, og Stortinget må gå foran og vise vei.

Det står heller ingenting om hvordan vi skal sørge for at våre grunnskoler og videregående skoler har en teknologi som er i stand til å møte framtida. Teknologien har grenseløst mange muligheter, men også mange begrensninger. Med hensyn til skolen i dag – og skolen er arenaen for å lære dette – er kontrasten mellom det skolen har, og det vi har i våre egne hjem, uendelig stor. Mange barn har mer høyteknologiske datamaskiner enn det vi har her på Stortinget. Skolen er arenaen – fellesarenaen – når det gjelder å lære teknologien, men også når det gjelder å lære begrensningene, mulighetene, hvordan man bruker dette. Det betyr at man er nødt til å ha moderne programvare, og man må ha maskiner som faktisk fungerer. Det er et kjempestort problem, for forskjellene i norsk skole er veldig store, viser alle undersøkelser.

Og jeg tror med respekt å melde, at det ikke er mulig å si at kommunene kan ta det ansvaret alene, med den anstrengte økonomien som vi har i mange norske kommuner. Det ville bety at forskjellene i norsk grunnskole vil utvikle seg videre, og det er svært bekymringsfullt med tanke på det som står i redegjørelsen, nemlig at Norge er mulighetenes samfunn, og at vi skal få hele Norge på nett, som det også stod et eller annet sted i redegjørelsen. Det betyr at det er en offensiv satsing på IT, og ikke bare fokusering på næring og næringsutvikling, som de fleste talere her har tatt til orde for. Vi må altså ikke tro at

teknologi primært er næring, teknologi er så uendelig mye mer, og det bør egentlig i større grad prege Stortingets debatter rundt disse spørsmål. Teknologien klarer vi nemlig ikke å regulere, teknologien går i kvantesprang ved siden av oss, og vi må prøve å legge rammer for den politiske biten av samfunnsutviklingen.

Leif Helge Kongshaug (V): Etter den IT-politiske redegjørelsen å dømme kan det synes som om det nye som har skjedd i IT-politikken, er at bokstaven liten e har fått en ny og totalt uvesentlig rolle som prefiks i statsrådets tittel, i navn på departement, planer og medarbeidere. Det hele er sikkert moteriktig.

Bortsett fra det, vil jeg si at det saklige innholdet i redegjørelsen var veldig bra, iallfall for Venstre, for det er svært vanskelig å finne konkrete tiltak i redegjørelsen som ikke for lengst er utredet eller satt i verk av den forrige nærings- og handelsministeren og den forrige regjeringen. Det gjelder satsingen på elektronisk handel og elektronisk forvaltning, det gjelder prinsippene for en nasjonal bredbåndssatsing, det gjelder et omfattende arbeid for IT-sikkerhet, det gjelder internasjonalt IT-samarbeid, og det gjelder satsingen på IT-forskning og utvikling. Jeg må minne om at alle regjeringer, fra og med Harlem Brundtlands siste, har latt IT-politikken bli koordinert av et eget statssekretærutvalg.

Men vi må videre i satsingen på IT, også når det gjelder helt nye tiltak. I den forbindelse synes Venstre at redegjørelsen burde vært noe mer spenstig. Ikke minst hadde statsråden selv ved tiltredelsen i mars skapt store forventninger om raske og offensive grep, men det var ikke mange forskningsoppgaver som ble overført fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet til Nærings- og handelsdepartementet. Telenor blir likevel ikke flyttet fra Samferdselsdepartementet før selskapet er børsnotert. Det betyr at iallfall i et halvt år framover skal både eierskapet til Telenor og telepolitikken bestyres fra samme departement. Ettersom svært mye av nyskapingen innenfor IT og telekommunikasjon skjer i en hard, men sunn, konkurranse mellom teleselskapene, synes Venstre det er uheldig at denne rolleblanding får fortsette.

Statsråden skal imidlertid ha ros for den vekt hun legger på tett samarbeid med både naboland og EU om IT-politikken. Med den nye kraft IT-satsingen har fått med eEuropa-initiativet, er det etter Venstres oppfatning en fornuftig prioritering. De ni satsingsområdene redegjørelsen presenterte, er så generelle at det er vanskelig å si seg uenig i dem. Når det gjelder nyskaping, er imidlertid redegjørelsen preget av en overdreven tro på offentlige institusjoner og virkemidler. Vi må ikke glemme at det er mennesker, ikke offentlige virkemidler, som skaper verdiene. Det er jo nettopp menneskelig kreativitet, kompetanse og innovasjon som er de sterke drivkreftene i den hurtige IT-utviklingen. Da må en også innrette IT-politikken etter det. Det betyr satsing på gründere og tilrettelegging for nye bedrifter. Ikke minst er det avgjørende at en fra myndighetenes side klart signaliserer at en respekterer og anerkjenner dem som tar nyskapingens risiko i samfunnet. Dette var og er et hoveddøremål for Venstre, og

det er trist at det perspektivet er så til de grader borte i den nye regjeringens IT-politiske redegjørelse.

Venstre vil støtte konstruktivt opp om nye offensive IT-tiltak fra Regjeringen og ser fram til at statsråden får konkretisert sine planer. Det er imidlertid vanskelig å unngå å trekke inn prioriteringer i revidert nasjonalbudsjett når IT-politikken skal debatteres. Sett bort fra en gledelig påplussing når det gjelder IT-forskningen, er det i revidert nasjonalbudsjett en aktiv nedtrapping av den offentlige innsatsen for et nyskape Norge.

Venstre er naturligvis enig i den etterspørselsorienterte strategien for en nasjonal satsing på bredbåndnett som arbeiderpartiregjeringen vil videreføre. Det er grunn til å understreke at dette, i motsetning til en gammeldags satsing på direkte statlig utbygging, gir dobbel effekt. Ved å være krevende kunde får man stimulert til utbygging i hele landet, og man får samtidig modernisert offentlig sektor gjennom nye IT-prosjekt. Det er viktig at det blir om lag samme pris for brukerne. Bredbåndstilgang for alle skoler bør være et tiltak som må gjennomføres raskt, men heller ikke her er Regjeringen særlig konkret.

Vi har de siste årene hatt mange harde debatter om opplegget for etablering av IT-senteret på Fornebu. Den nåværende statsråden var i opposisjon en av de ivrigste forkjemperne for å styre prosjektet inn mot en bestemt interessentgruppe. Gang på gang ble det brukt store ord når det gjaldt den angivelige betydningen av Fornebu. Derfor er det påfallende at dette ikke nevnes med et eneste ord i hennes første IT-politiske redegjørelse.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ansgar Gabrielsen (H): Kongshaug var inne på dette med mulig rolleblanding. Han snakket om Telenor, at forvaltningen av eierskapet fremdeles skulle ligge i Samferdselsdepartementet inntil børsintroduksjonen.

Jeg er for så vidt enig i det representanten sa om at det er viktig å skille disse tingene, og at det er viktig å gjøre det så snart som mulig. Det kan likevel være betimelig å minne om at det er ikke veldig lenge siden vi hadde en debatt om akkurat dette, vi behandlet faktisk en sak om det. Da var heller ikke Venstre lett å få med; det lyktes ikke å få dem med på en klar deling av disse oppgavene. Men jeg tror det er veldig viktig at akkurat det skjer.

Kongshaug var inne på dette med IT Fornebu, som han hadde forventet skulle vært omtalt i redegjørelsen. Nå er det i revidert nasjonalbudsjett foreslått å flytte forvaltningen av eierskapet fra Næringsdepartementet over til Kommunal- og regionaldepartementet, som nå holder på å bygge opp en egen avdeling for å håndtere dette. Det er klart at får man Telenor, blir det behov for enda mer kompetanse enn det man har, selv om jeg vurderer det slik at den kompetansen som departementet har når det gjelder utøvelse av profesjonelt eierskap, i realiteten allerede er bra.

Det jeg kunne tenke meg å spørre Kongshaug om, er: Støtter han Regjeringens forslag om å overføre dette eierskapet til Kommunaldepartementet, eller bør Stortinget

(Gabrielsen)

i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett sørge for at det fremdeles forvaltes av Næringsdepartementet?

Leif Helge Kongshaug (V): Som vi husker fra debatten om IT Fornebu, var det et ganske sentralt punkt i forslaget at SIVA skulle være den instansen som hadde ansvaret for dette.

Det jeg sa i debatten den gangen også, var at det etter min mening ikke er en sak for Stortinget, men en sak for Regjeringen, å finne ut av hvordan en best skal organisere det arbeidet. Jeg var også i den debatten inne på Stortingets rolle i forhold til Regjeringen, det som vi kaller for stortingsregjereri. Nå husker vi at punkt 2 i dette forslaget ble et oversendelsesforslag, og det er da selvfølgelig Regjeringen som bestemmer hvordan dette skal organiseres. Så jeg har ikke lyst til å gå inn på dette nå, nettopp ut fra det prinsipielle her, at dette er Regjeringens ansvar.

En annen ting er at jeg har registrert at SIVA-direktøren i Dagens Næringsliv sier at man jobber videre med planene om å delprivatisere statens eierandeler i forskningsparkene. Jeg vil understreke at en slik storstilt privatisering etter min mening må forelegges Stortinget før den kan gjennomføres.

Jeg vil nå benytte anledningen, når jeg har tid i denne replikkvekslingen, til å be statsråden nettopp bekrefte at slike planer må forelegges Stortinget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Torstein Rudihagen: Eg overhørde ein liten diskusjon mellom to tidlegare statsrådar om kven som hadde gjort mest, og kven som hadde vore mest offensiv i IT-politikken. Jon Lilletun siterte Per Morten Hoff i sitt innlegg. Eg må seie at vi som sat i opposisjon i Stortinget, opplevde det ikkje på same måten som Per Morten Hoff, nemleg at det har vore gjort meir på IT-området dei siste to åra enn dei siste ti åra. Tvert imot opplevde vi at vi i Stortinget måtte vere pådrivarar for å få til noko som helst, og spesielt når det gjaldt å få til eit IT- og kunnskapsenter, som landet så sårt trong i ein auka internasjonal konkurranse, og som vi så sårt trong for å kunne hjelpe dei regionale utviklingsmiljøa.

Så seier Jon Lilletun at den tidlegare regjeringa på ein måte burde ha fått litt av æra for det gode i denne utgreininga. Da må eg seie at det var jo Gro som var i regjering da denne digitale revolusjonen begynte å kome. Allereie i 1996 utgav eit statssekretærutval ein rapport som heiter «Den norske IT-veien. Bit for bit». Og eg opplevde at det i alle dei utgreiningane Sponheim hadde i Stortinget, var veldig mange sitat og akkurat det same opplegget som vi allereie i 1996 skisserte, utan at den tidlegare Gro-regjeringa fekk æra for det.

Allereie da var det lagt opp ambisiøse målsettingar. Noreg skulle vere ein utkant i forkant, og, som det har vore gjentatt her nå, vi skal leie an i det digitale samfunnet. Vi skal vere fremst når det gjeld bruken, i offentleg

og privat sektor, og vi må syte for at vi har rammevilkår som gjer at IKT-næringa vår er absolutt fremst. Og kvi- for det? Jau, sjølvsagt fordi Noreg har ein open økonomi. Vi er heilt avhengige av eit konkurransedyktig næringsliv, og da må òg IT vere eit verktøy vi kan bruke der.

Vårt utgangspunkt var veldig godt, med ein godt utbygd teleinfrastruktur, med låge teleprisar osv. Vi er litt usikre på posisjonen vår nå. Det viser seg at norsk næringsliv ligg bak gjennomsnittet i OECD når det f.eks. gjeld bruk av e-handel. Ein OECD-rapport frå 1999 viser at OECD-landa sin gjennomsnittlege vekstrate for kunnskapsbaserte næringar er dobbelt så høg som den norske. På område etter område er det ei viss uvisse. Derfor meiner eg at vi framleis må vere offensive. Da er det som var omtalt i det førre innlegget her, ei IT-kunnskapsentersatsing på Fornebu, eit viktig verkemiddel i håp om å utvikle lokale og regionale utviklingsmiljø. Vi må få til langt større samhandling mellom næringsliv, utdanning og forskning, og ikkje minst må vi få på plass ein nødvendig infrastruktur.

Når det slik, og det trur eg ein skal erkjenne, at det er ikkje politiske vedtak som har drive fram IT-utviklinga. Det har marknaden, teknologi og avgjerder utanom det politiske rom gjort. Men vår målsetting om å ligge i forkant krev likevel analysar av dei utfordringane vi står overfor, og tiltak frå myndighetene, slik det er gjort greie for i utgreininga frå næringsministeren.

I ein strategi som ein da må velje, må ein ta utgangspunkt i det som er Noregs føresetnader. Vi har ein stor, sterk offentleg sektor, og den må vi nytte oss av som brukarar og avanserte kundar. Vi må få større samhandling mellom offentleg sektor, folk flest og næringslivet. Men samstundes må vi ha ei opning, slik at vi ikkje ekskluderer dei som framleis ikkje har moglegheita til å kunne bruke den nye kommunikasjonen.

Det at offentleg sektor ligg i forkant, gir mange gevinstar, ikkje berre for å forbetre offentleg sektor, men det stiller krav til næringslivet. Staten, myndighetene, har altså ei oppgåve som regulator og konsesjonsgjevar. Vår oppgåve må da vere å fjerne flaskehalsar, samtidig som vi ivaretar ein del samfunnsmessige utfordringar når det gjeld personvern, rettstryggleik osv.

Det er avgjerande at vi har kompetanse. Derfor må ein satse innafor eksisterande utdanningsinstitusjonar, ein må satse meir på forskning og utvikling og ikkje minst bruke utviklingsmiljøa som eit nyttig verktøy.

Til slutt: Det har vore fokusert ein del på infrastrukturen. Det er ingen ny situasjon vi står overfor. Da vi omregulerte telesektoren 1. januar 1998, måtte vi òg ha eit regulatorisk regime som fekk på plass landsdekkande tenester til mest mogleg lik pris. Det regimet er det gitt heimel for i teleloven, og vi kan bruke det den dag i dag.

Ulf Erik Knudsen (Frp): Etter å ha hørt statsråd Grete Knudsens redegjørelse om IT-politikken kunne jeg godt tenke meg å gi henne en liten datautskrift hvor det står: kolon, bindestrek, parentes slutt. Skriver man dette ut på en datamaskin, vil man se et lite, smilende ansikt: :-)

Jeg vil gi statsråden, eller eMinisteren som hun gjerne vil bli omtalt, ros for hennes redegjørelse. I sin redegjørelse legger eMinisteren listen svært høyt for ambisjonsnivået for vår IT-politikk. Hun peker også på en rekke viktige utfordringer som er et resultat av den nye økonomien og IT-sektorens inntog i vår hverdag.

La meg trekke fram noen konkrete punkter hvor jeg er spesielt fornøyd med redegjørelsen.

Det er mitt generelle inntrykk at Regjeringen ser ut til å ville spille på næringslivet på mange felt, bl.a. for å bedre tilgangen til Internett. Dette er meget viktig.

Statsråden ser ut til å ha forstått at det fortsatt er store deler av Norges befolkning som lider av en viss grad av «dataskrekk», som ikke har et daglig avslappet forhold til Internett, og at vi kanskje må hjelpe disse litt til å komme over sin «skrekk». Dette er faktisk et fenomen som strekker seg langt inn i Stortingets egne korridorer og kontorer.

Det er kanskje enda viktigere at statsråden har forstått at lovprosesser i Norge går svært sent, og at i forhold til den rivende utviklingen som er innen Internett og e-handel, er det stor fare for at en lov har gått ut på dato før Stortinget får den vedtatt. Den erkjennelsen har mange ventet på at skulle komme fra ansvarlig politisk hold.

Det er selvfølgelig musikk i en fremskrittspartirepresentants ører når en arbeiderpartistatsråd snakker om næringslivets vilje og evne til selvregulering. Vi ser fram til den praktiske konsekvensen dette vil få for Arbeiderpartiets politikk.

Vi er også fornøyd med at statsråden fokuserer på at forbrukerrettigheter og personvern hensyn må ivaretas på en god måte. Dette er sentralt for Fremskrittspartiet, og det blir stadig mer komplisert på grunn av den utviklingen som foregår innen IT.

Et annet forhold som også er søt musikk i våre ører, er uttalelsen fra statsråden om at målet er at rapportering mellom næringslivet og offentlige etater skal forenkles og effektiviseres. Om dette kan skje ved hjelp av elektroniske skjemaer og andre løsninger med elektronisk datautveksling, er det en stor fordel.

Fremskrittspartiet etterlyser imidlertid selvfølgelig også en generell forenkling i forhold til byråkratiet som næringslivet opplever.

Personlig er jeg fornøyd med at det arbeides med en ny lov om elektroniske signaturer, men jeg vil her vise til statsrådets egne uttalelser om at lovprosesser ikke er spesielt raske i Norge, og at vi her må sette fart.

Når det gjelder bredbåndstjenester, er dette en kostnads-krevende utbygging. Forskjellige anslag for kostnader er kommet frem, ett av dem er på rundt 18 milliarder kr. At statsråden fokuserer på aktørene i markedet og vil la konkurranse og etterspørsel styre utviklingen, er meget bra. Jeg registrerte at Senterpartiets representant ønsket at staten skulle være mer engasjert, og da vil det naturlige spørsmål til Senterpartiet være: Hvor ønsker man å ta disse 18 milliardene fra?

Vi imøteser også Regjeringens arbeid for en liberalisering av markedene for IT-relaterte tjenester gjennom WTO.

Statsråden pekte også på at skal vi klare å omstille Norge, må vi først vise vilje og evne til å omstille oss innen departementene, og det synes jeg er en god erkjennelse. IT vil, brukt på den rette måten, kunne bidra til en mer åpen og tilgjengelig forvaltning. Dette er en mulighet som vi ikke må la gå til spille.

Næringslivet har et økende behov for IT-faglig personell, mye større enn utdanningsinstitusjonene kan imøtekomme i dag. Siden statsråden har vært leder av Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomite, antar jeg at denne utfordringen er i trygge hender. Herunder håper jeg at hun vil legge vekt på å følge opp utviklingen av Fornebu-prosjektet, som kan være en viktig bit av dette. Det sistnevnte etterlyste jeg faktisk fokusert i redegjørelsen.

Til sist vil jeg håpe at statsråden i hele sitt arbeid, både som eMinister og som næringsminister, legger vekt på sine egne uttalelser om at velferdspolitikken og næringspolitikk henger nøye sammen.

Den eneste store svakheten som jeg ser i redegjørelsen, er mangelen på initiativ til tilpassing av skattepolitikken. Min partikollega Øystein Hedstrøm har utdypet dette i sitt innlegg.

Rigmor Kofoed-Larsen (KrF): I november 1999 satte regjeringen Bondevik ned et utvalg som skulle foreta en samlet vurdering av behovet for bredbåndskommunikasjon sett i forhold til hvordan tilbudene i telemarkedene kan ventes å utvikle seg. Formålet med å sette ned utvalget var at Norge fortsatt skal være blant de fremste til å utnytte mulighetene som ligger i å ta i bruk informasjons- og kommunikasjonsteknologi.

Utvalget hadde flere forslag til konkrete tiltak, bl.a. at alle landets grunnskoler og videregående skoler samt folkebibliotek, sykehus og kommuneadministrasjoner skal gis tilbud om tilknytning til telenett med høy overføringskapasitet. Utvalget gikk inn for at i løpet av de kommende fire årene skal Norges befolkning ha tilbud om tilknytning til bredbåndsnett og tilgang til bredbåndstjenester i arbeid, utdanning og hjem til rimelige priser.

Kristelig Folkeparti er enig i utvalgets syn, at Norge skal ligge i forkant av utviklingen innenfor informasjons- og kommunikasjonsteknologien. I mange år har gode kommunikasjonsårer og transportkostnader vært viktige spørsmål for næringslivet. For store deler av framtidens næringsliv vil tilgang til gode teletjenester til rimelige priser bli minst like viktig.

Målsettingen for norsk telepolitikk er å sikre alle husstander og bedrifter over hele landet grunnleggende teletjenester av høy kvalitet til lavest mulig pris. Etter hvert som teknologien utvikler seg, må vi vurdere på ny hva som er grunnleggende teletjenester. Da Stortinget i fjor behandlet St.meld. nr. 24 for 1998-99, Om enkelte regulatoriske spørsmål i telesektoren, bad Stortinget Regjeringen legge følgende til grunn:

«Alle husstander og virksomheter skal sikres mulighet for tilknytning til en teleinfrastruktur med en overføringskapasitet som er tilstrekkelig til å kunne gjøre bruk av stadig nye muligheter til elektronisk kommuni-

kasjon til akseptable priser. Tilbudet utvikles i takt med behovet og utbyggingen av nettet over hele landet.»

Og videre:

«Tilbud om tilknytning til høyhastighetsnett forutsettes gitt til priser som i størst mulig grad er likeverdige i alle deler av landet.»

Jeg savner en konkret omtale av disse problemstillingene i eMinisterens redegjørelse. Jeg regner likevel med at Regjeringen vil komme tilbake med en snarlig oppfølging av rapporten fra Bredbåndsutvalget.

Det er en viktig politisk oppgave å sikre at det blir bygd ut et tilfredsstillende nett med god kvalitet og tilstrekkelig kapasitet i alle deler av landet. Men dette betyr ikke nødvendigvis at bredbåndsnettet skal bygges av staten. Markedet og aktørene i markedet vil bidra til at et slikt nett etableres.

Det er likevel med litt undring jeg har lyttet til IT-ministerens budskap. Både i redegjørelsen og på en konferanse om IT den 27. april arrangert av NHO, var budskapet entydig:

«Regjeringen vil la konkurranse og etterspørsel styre utviklingen i fysisk infrastruktur».

For å sikre tempoet vil Regjeringen, dersom det skulle vise seg nødvendig, vurdere enkelte statlige tiltak, primært gjennom tiltak rettet mot å stimulere brukernes mulighet til å etterspørre bredbåndstjenester i markedet.

I debatten i fjor pekte Kristelig Folkeparti og de andre sentrumpartiene sammen med Høyre på både leveringsplikt og maksimalprisordning som mulige virkemidler, dersom det ble nødvendig for å oppnå den telepolitiske målsettingen.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, nåværende finansminister, den gang leder av Arbeiderpartiets samferdselsfraksjon, gikk da ut i mediene med at stortingsflertallet sier nei til Arbeiderpartiets datasatsing, og:

«Jeg er spesielt skuffet over Sentrumpartiene. I stedet for å sikre viktige samfunns mål overlater Sentrumpartiene til markedet å styre utviklingen.»

Arbeiderpartiet har altså snudd.

Fra Kristelig Folkepartis side vil jeg presisere at det er viktig å følge utviklingen og sette inn tiltak, slik at målsettingen både for husholdninger, næringsliv og samfunnsnivå for øvrig blir oppnådd.

Jeg registrerer altså at Arbeiderpartiet og regjeringen Stoltenberg nå, etter at Karl Eirik Schjøtt-Pedersen er blitt finansminister, har inntatt et annet standpunkt enn det den nåværende finansminister tidligere har gitt uttrykk for.

IKT er et viktig verktøy, men må aldri bli et mål i seg selv. Når statsråden sier at det digitale samfunnet skal bli et bedre samfunn for alle, vil jeg spørre: På hvilken måte? Blir det umiddelbart bedre ved surfing og handling på Internett? Blir det mer nærhet og medmenneskelig varme av dette? Har statsråden sett seg blind på virkemidlene? Hvilke verdier er det som skal ligge til grunn i det digitale samfunnet for å gjøre det til et bedre samfunn, slik statsråden har sagt? Hvordan mener statsråden vi skal utvikle det digitale samfunnet, slik at vi fortsatt tar vare på de menneskelige verdiene som det aller viktigste?

Ø y v i n d K o r s b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Eirin Faldet (A): Det er ikke rart at vi satser på etter- og videreutdanning, for det var nemlig regjeringen Bondevik som lot markedet råde.

Jeg behersker ikke teknologien, og mange av oss sier at vi behøver den ikke heller, men plutselig er vi IT-brukere. Og vi kommuniserer med hele verden. Teknologien kjenner ingen fylkes- eller landegrenser. Verden ligger der – på skjermen foran oss, og det er aldri for sent å lære.

Stortinget har i Innst. S. nr. 232 for 1997-98 påpekt at «utviklingen av et slikt senter» – altså et IT-senter – «på Fornebu ikke må gå på bekostning av næringsliv og utdanningsinstitusjoner i landet for øvrig». Spørsmålet som da må stilles, er: Hvordan sikre dette?

I Hedmark gjennomføres det nå en storstilt satsing gjennom etableringen av Hedmark næringspark. Parken ligger i Stange kommune ved Hamar, og senteret skal være en samlokalisering av kunnskapsintensive næringer, FOU og kompetansemiljøer, og skal være et regionalt kraftsenter for vekst og nyskaping. Dette skal bl.a. også skje gjennom etablering av egne etablererverksteder for kunnskapsintensive næringer.

Det må arbeides for å sikre at etableringen av et IT- og kunnskaps senter på Fornebu ses i sammenheng med utviklingen av næringsparker og kompetansemiljøer i andre deler av landet. Det må utvikles en samarbeidsstrategi, ikke en konkurransestrategi.

Gjennom nært samspill mellom regionale miljøer kan det skapes gjensidig utveksling av kunnskap og kompetanse som bidrar til verdiskaping og synergieffekter også for de regionale kraftsentrene. Dette samspillet bør utvikles gjennom forpliktende koplinger og avtaler. Parallelt med dette må det arbeides videre for å styrke tilskudsordninger, særlig rettet mot kunnskapsintensive næringer. Dette vil bidra til å styre regionenes muligheter til å ta risiko, og gi dem ressurser til å bygge opp en egen kompetanse og nettverk til andre viktige aktører.

Norge ligger i forkant i bruk av Internett og mobilteknologi – men: «Vi tør ikke handle på nettet», stod det å lese i Dagbladet 13. mai. Men dersom vi ønsker å få fart på utviklingen innen e-handelen, kreves det nye løsninger som den vanlige nordmann har tillit til. Jeg er derfor helt enig med statsråd Grete Knudsen når hun i sin redegjørelse nettopp pekte på at vi må bygge videre på næringslivets vilje og evne til selvregulering og søke å unngå altfor mange flaskehals i utviklingen av den nye økonomien. Det er likevel viktig at forbrukerrettighetene og personvernet blir ivarettatt på en like sikker måte som ved tradisjonell handel.

I de senere år har stadig flere internasjonale aktører uten nasjonale samfunns mål lagt spill fritt ut på Internett. Dette betyr at et hundretalls millioner kroner forsvinner ut av det norske marked til private, useriøse internasjonale aktører.

I Sverige, Finland og Island har de statlige spilleaktørene tatt opp kampen ved at de for lengst har lagt egne

spill ut på Internett, og Danmark står nå for tur. Felles for alle disse landene er at de legger spillene tilgjengelig bare for personer med bostedsadresse i eget land.

For å kunne etablere den nødvendige tryggheten også for spill innenfor e-handel kreves det tekniske løsninger som den enkelte kunde har full tillit til. Som følge av de krav dette stiller til tekniske løsninger, har faktisk Norsk Tipping utarbeidet en løsning som ivaretar krav til sikkerhet.

Telenor samarbeider med bl.a. Norsk Tipping for å imøtekomme de visjonære utfordringene som statsråd Knudsen har skissert, nemlig at Norge skal lede an i det digitale samfunn. Det er grunn til å være stolt av at vi har en bedrift i Norge som råder over en verdensledende teknologi for sikker aksess til Internett, digital TV, mobilsystemer m.m.

For å bidra til å sikre en norsk ledende posisjon på e-handelsområdet trenger også Norsk Tipping klarsignal for å iverksette en pilottest og en markedsanalyse for å bidra til å forsvare midler til norsk idrett, kultur og forskning, ellers vil spillekronene forsvinne ut av landet. Denne teknologien vil da være tilgjengelig også for andre aktører, som f.eks. humanitære og frivillige organisasjoner. For det er helt riktig som statsråd Grete Knudsen sier:

«Verden vil ikke vente på oss. Utviklingen vil overkjøre oss om vi ikke tar kommandoen og setter oss i førersetet.»

Jeg ber om at statsråden også tar denne siden som jeg har tatt opp, med i sitt videre arbeid.

Ivar Kristiansen (H): Det er mange som i debatten fokuserer på at Arbeiderpartiet har snudd i sine IT-politiske holdninger. Jeg synes ikke det er noen grunn til å kritisere et parti som til de grader har valgt å snu i en fornuftig retning, selv om det ennå på nokså mange områder er mye å gå på som kan være med og sikre at norsk IKT-næring virkelig kan bli en internasjonal næring som også har eksport som en av sine fremste målsettinger.

Jeg synes Regjeringen gir positive signaler når det gjelder spørsmålet om bredbånd. Det viktige er, etter min oppfatning, at myndighetene må sette en standard, som man gjør på de fleste andre områder. Da vil man kunne sørge for at staten får ivaretatt sin oppgave der de kommersielle interessene ikke strekker til. På den måten har vi lyktes i å bygge veier i dette landet, vi har sørget for at det er strøm i hele vårt vakre land, vi har teletjenester bygd ut, og vi er i en situasjon hvor staten har påtatt seg sin rolle på områder hvor man har sett at de kommersielle interessene ikke har funnet det interessant å gå langt nok. Vi kan ikke utvikle denne næringen til allerede å skulle få preg av å bli en A-næring innenfor de mest sentrale strøk og ellers en B-næring, om vi velger å vente på den såkalt politiske styring og på de nasjonale budsjettene, for da vil vi virkelig gjøre hele IKT-bransjen og norsk næringsliv en bjørnetjeneste. Jeg tror det er viktig at man kommer seg ut av startgropen i denne diskusjonen, og det gjør man aldri hvis man skal ha som politisk mål å prioritere alt og alle, og prioritere dem samtidig. Da kommer

man seg overhodet ikke ut. Start med skolen og start med næringslivet!

Redegjørelsen viser til at man skal levere nokså hyppige rapporter til Stortinget fra Regjeringens side. Det man kan si, er at redegjørelsen manglet konkrete mål, og den manglet i betydelig grad konkretisering. Skal man ha noe å rapportere, må man ha noe å måle det etter, det man rapporterer. Det er nokså viktig, og derfor er det viktig at Stortinget er i stand til å sette klare mål for den utviklingen vi ønsker og skal ha når det gjelder informasjons-samfunnet.

Skolen har vært berørt, fortjenstfullt nok, av mange aktører. Norge sakter akterut når det gjelder IT-opplæring. Situasjonen i skolen er begredelig, for å bruke et mildt uttrykk, ofte med gammelt utstyr som ikke virker. Vi ser at de ikke engang har penger til å vedlikeholde og reparere PC-ene. Det er bevilget noe penger til IT-opplæring for lærere, men nesten ingenting skjer. Jeg tror det er verdt å merke seg at Nasjonalt læremiddelsenter dessverre jobber veldig sakte og tilnærmet ineffektivt. Man kan ikke innenfor denne næringen unngå å slippe til kommersielle aktører som har som profesjon å utvikle og drive IT-basert opplæring.

Det er også viktig at vi følger opp utviklingen i EU, og konkret ser på hvordan vi kan stimulere konkurransen innen telesektoren. I dag har Norge mangelfull konkurranse, og er blant de dyreste når det gjelder Internett-aksess i Europa. Jeg anmoder statsråden om å ta et initiativ til å utvikle den norske IKT-næring til en attraktiv eksportnæring. I den forbindelse henviser jeg til det forslag om et eksportprosjekt for den norske IKT-næringen som i dag ligger til behandling i departementet, og ber om at denne saken får statsrådets oppmerksomhet.

Det har også vært sagt en del om skatt og opsjoner. Jeg skal ikke si noe mer enn at vi må følge utviklingen i Sverige når det gjelder dette, for svenskene er i ferd med å gå atskillig lenger enn hva vi gjør, noe som kan bidra til at norske selskap i stor grad kan rette oppmerksomheten mot å kjøpe tjenester i Sverige, rett og slett fordi dette blir billigere.

Så til etterutdanning: Dagens system tar ikke høyde for å få konkretisert det kompetansebehovet vi har, som er nokså kolossalt på denne sektoren. Næringsliv og offentlig virksomhet må få atskillig større klarhet i hva som fins av kompetansegivende tiltak. Her må også departementet ta initiativ til at det blir laget en database med informasjon for dem som etterspør denne tjenesten. Her vil jeg peke på at VINN i Narvik vil kunne være en ypperlig institusjon til å påta seg denne jobben. VINNs Narvik-telefonen og BEDIN er allerede godt kjent blant næringslivet og ikke minst blant gründere, så jeg ber herved statsråden vurdere om ikke VINN kan få seg tillagt denne viktige oppgaven for fremtiden.

Statsråd Grete Knudsen: Med sitt høye velferds- og kompetansenivå er Norge mulighetenes samfunn. Men muligheter alene setter oss ikke i stand til å mestre de utfordringene vi står overfor. Det trengs mobilisering, omstilling og handling i bredest mulig forstand på alle nivå

og innenfor alle samfunnssektorer. Vi snakker nemlig om store utfordringer.

Om noen år vil inntektene fra petroleumssektoren avta, samtidig som andelen eldre i befolkningen vil øke. Derfor er Norge, mer enn andre land, avhengig av ny verdiskaping for å sikre en fortsatt økonomisk vekst og for å holde velferdsstaten oppe på et høyt nivå. Vi må gripe fatt i de nye mulighetene for nyskaping og omstilling som informasjons- og kommunikasjonsteknologien gir, og vi kan ikke vente!

En viktig utfordring for Norge fremover vil være å utnytte informasjonsteknologiens muligheter for økt vekst og verdiskaping i hele landet, bl.a. ved å stimulere til utvikling og vekst av IKT-næringen. Myndighetenes forskningsinnsats utgjør viktige rammevilkår for bedriftene, og den raske utviklingen på området gjør det også påkrevd med nye større satsinger i Norge, bl.a. på pilotprosjekter. Derfor har Regjeringen også i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett foreslått en økning på budsjettet til Norges forskningsråd på 11 mill. kr til tiltak innen næringsrettet brukerstyrt og strategisk forskning med vekt på IKT. I tillegg har Regjeringen foreslått en økning på 5 mill. kr til Norsk Romsenter og 4 mill. kr til Spesielle IT-tiltak. Den samlede foreslåtte styrkingen på IT-rettede tiltak i revidert nasjonalbudsjett er på 20 mill. kr.

Men vel så viktig som å stimulere til nye næringer er det at våre tradisjonelle næringer blir mer effektive og nyskapende, slik at verdiskapingen, konkurranseevnen og produktiviteten øker. Kvinnelige bønder har skjønt nettopp dette, for ifølge en undersøkelse utført av Opinion, vil de nemlig nå handle jordbruksmaskiner og gjødsel på nettet!

Elektronisk handel er også et prioritert område for denne regjeringen. Målet er å øke bruken av elektronisk handel og forretningsdrift i alle næringer og virksomheter. Vi må gå fra regulering over til fornyelse og omforming, selv om det kan være vanskelig for mange av oss. Det må bli færre forskrifter og lover å forholde seg til. Det er behov for avklaringer og forenklinger. Og det er behov for økt kunnskap på dette området.

Elektronisk handel har også viktige sosiale og strukturelle sider som vil få konsekvenser for folks arbeidsplasser. Dette er et område arbeidstakerorganisasjonene ser betydningen av. Jeg har allerede innledet dialog med Landsorganisasjonen på dette området og vil aktivt følge opp denne kontakten gjennom et tett samarbeid.

Elektronisk handel og forretningsdrift viser en voldsom utvikling i Norge og verden for øvrig. Utviklingen er først og fremst begrunnet i ønsket om å oppnå en mer kostnadseffektiv virksomhet. Over tid har det vist seg at de firmaene som «overlever» i informasjonssamfunnet, er de som har forstått at virksomhetens «verdikjede» må være innrettet mot å levere tjenestene over nett. Dette vil i økende grad også gjelde for den offentlige tjenesteytingen.

Det norske samfunn har endret seg kolossalt de siste 30 årene. Befolkningen stiller større krav og flere kritiske spørsmål til samfunnet rundt. Skal et samfunn og det verdigrunnlaget det bygger på, være levedyktig over tid, må

det være i en kontinuerlig utvikling, og man må også være åpen for nye løsninger og verdier. Det som var riktig i går, er ikke nødvendigvis riktig i dag og i morgen.

Skal vi kunne opprettholde en sterk offentlig sektor og ved dette videreføre den norske velferdsstaten, må offentlig sektor og ikke minst tjenestene den tilbyr, ta høyde for og tilpasses slike utviklingstrekk. For å imøtekomme denne utfordringen har Regjeringen under planlegging program for fornyelse av offentlig sektor til en endringsvillig offentlig sektor. Vi er nå i ferd med å definere programområder for arbeidet, hvor IT vil ha en rolle på alle de ulike programområdene. Likevel vil jeg understreke at økt IT-bruk *ikke* er et mål, men et nødvendig virkemiddel og samtidig en viktig drivkraft, som i seg selv også vil føre til endring.

Det vil bli en krevende oppgave å realisere programmet, men jeg tror målet er oppnåelig, bl.a. ved å utnytte de mulighetene som teknologien gir oss. Samtidig vil jeg påpeke at målet bare kan nås gjennom et systematisk, langsiktig arbeid, hvor det også er nødvendig å foreta investeringer for å høste gevinster i etterkant.

Norge er langt fra alene om å utvikle offentlig sektor ved bruk av IT. I de fleste land i Europa står realisering av «e-government» og 24-timers eller døgnåpen forvaltning høyt på den forvaltningspolitiske dagsorden.

Også i Norge vil Regjeringen legge til rette for en døgnåpen forvaltning, basert på elektronisk tjenesteyting. Vi ser dette som en naturlig utvikling som følge av at mer enn 2,2 millioner nordmenn over 13 år nå har tilgang til Internett. Dette har deler av næringslivet tatt hensyn til. Vi ser f.eks. at både banker og eiendomsmeglere betjener stadig flere kunder over Internett. Disse kundene vil etter hvert forvente at mange av forvaltningens tjenester er tilgjengelig på samme måte.

Vi må finne nye løsninger for en ny tid. Derfor ønsker Regjeringen et fast grep om IT-politikken gjennom en sterkere koordinering for utviklingen av det norske informasjonssamfunnet – eNorge. Regjeringen har også foreslått å opprette en egen budsjettpost for spesielle IT-tiltak på 4 mill. kr for å styrke Nærings- og handelsdepartementets koordineringsrolle. Det er bl.a. umiddelbart behov for innsats på områdene IT-sikkerhet, IT-sårbarhet og elektronisk handel.

Det er bare få år siden Petter Nome i programmet Rondo introduserte et nytt fenomen, kalt Internett, hos oss. Hvilke muligheter denne teknologien skulle gi, var det vel få av oss som skjønte den gangen. I dag – fem år etter – bruker de fleste av oss Internett, og i løpet av de neste årene vil utviklingen akselerere ytterligere.

I dag vet vi at mulighetene er mange. Men vi vet også at begrensningen ligger i vår evne til å utnytte disse mulighetene. Den viktigste forutsetningen er at alle får delta, at alle skaffes brukerkompetanse, og at alle sikres tilgang. Vi må bygge nett som er tette nok og sterke nok, slik at ingen faller igjennom.

Vi kan ikke i år 2000 risikere at det oppstår nye sosiale forskjeller mellom de som har, og de som ikke har tilgang. Dette vil Regjeringen ta på alvor og legge inn økt innsats for å sikre bedre tilgang. Resultater fra Gallup for

mars i år viser at 2,2 millioner nordmenn har tilgang til Internett, og 850 000 husstander har skaffet seg tilkobling. Sistnevnte viser en vekst på 63 pst. siden mars i fjor. Dette er et positivt bilde, men det er ikke nok. Regjeringen vil derfor prioritere arbeidet med å øke tilgjengeligheten til Internett, samtidig som vi skal ligge i forkant på viktige områder som elektronisk handel og forretningsdrift og bidra til omstilling og fornying innenfor hele næringslivet, også innen offentlig sektor.

Vi vet at de land som vil klare seg best i den fremtidige globale konkurransen, er de som treffer politikken når det gjelder innovasjon og utvikling av kompetanse, og trekker til seg kapital. Derfor vil Regjeringen bidra til å utvikle partnerskap mellom det private og det offentlige om

- kompetanse, innovasjon og nyskaping
- globalt utsyn
- kompetent kapital
- velfungerende markeder, dvs. EØS- og WTO-siden
- gode lover og regler
- næringslivets samfunnsmessige ansvar

Så langt i debatten synes det å være bred enighet om redegjørelsen og de veivalg som skisseres, fordi en næringspolitikk og et næringsliv som hele tiden er endringsvillig, også vil borge for et trygt velferdssamfunn. Som ansvarlige politikere og samfunnstilretteleggere må vi gripe disse utfordringene og samtidig være med på å legge til rette for en internasjonalisert næringspolitikk, men med base i viktige næringsklynger i Norge, som også må være i en omstilling og knytte seg mye mer opp mot utdanning, høyskoler og forskning enn det vi og de har maktet så langt. Men et robust samfunn må også bygge på fremtidens bedrifter, som også vil trives best i et samfunn med høy sosial stabilitet og gode velferdsordninger.

Og helt til slutt: Jeg har fått flere spørsmål, men jeg begrenser meg her til å svare på ett, nemlig om Teknologirådet, som vil bli overført til Nærings- og handelsdepartementet, ifølge revidert. Men vi vil gå gjennom mandatet, fordi dette rådet må følge trender. Det må være aktivt og også kunne være i forkant og se de scenariene vi står overfor, for å kunne gi råd. Ved siden av å være skeptisk må rådet også se mulighetene. Man må i utgangspunktet ikke bare finne hindringer. Det må også være et råd som bør kunne komme med aktive tiltak.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øystein Hedstrøm (Frp): Det er gledelig at statsråden vil gå videre med prosjektet «Et enklere Norge», som ble startet opp av den foregående regjering, selv om den ikke kom særlig langt. Skjemabelastningen for bedriftene våre ble bare redusert med 6 promille i 1999.

Men ambisjoner skal vi ha, og at dette videreføres, er jeg helt sikker på at alle små og mellomstore bedrifter i Norge støtter. At statsråden vil gi prosjektet et nytt navn, «Et endringsvillig Norge», er positivt. Hun legger sin egen personlighet i det, men også et større ansvar. Tidligere nærings- og handelsminister Lars Sponheim tok mål av seg til å redusere skjemabelastningen med 25 pst. på

to år, og mitt spørsmål til statsråden er: Hun ønsker vel ikke å være noe dårligere? Jeg er sikker på at næringslivet vil kreve at hun minst har de samme ambisjonene for å nå dette. Når den nye teknologien utvikler seg, vil jo også mulighetene være større for å kunne innfri de forventningene.

Næringskomiteens medlemmer var på Østmarkseteren i går sammen med statsråden, der vi hadde et seminar. Vi hadde et glimrende foredrag av Tom Scharning, styreformann i IKT-Norge, der han fortalte om hvordan rammebetingelsene hadde stor betydning, hvordan Kavli flyttet sin driftssentral til Danmark fordi man ikke hadde investeringsavgift der. Han nevnte også at hvis man vil ha en internasjonal overbygning, er Irland skattegunstig, Dubai gir skatteamnesti osv.

Vil statsråden ta en del av de signaler og den informasjon vi fikk i går fra toppfolk innenfor IKT-bransjen i Norge om hvor viktig det er å harmonisere skattebelastningene? Jeg tenker da spesielt på formuesskatten og opsjonsbeskatningen som gjelder i landet vårt, og som er særnorsk.

Statsråd Grete Knudsen: Det er riktig at Regjeringen vil følge opp den forrige regjeringens prosjekt med stadige forenklinger som kan gjøre det lettere for næringslivet, og da vil jo også hele IT-siden – den nye teknologien – kunne hjelpe oss på det området. Men jeg tror at jeg i hvert fall på dette tidspunktet ikke skal sette opp helt bestemte mål for hvor raskt en skal nå frem med å avvike lover og regler. Jeg tror det er et møysommelig arbeid. Det vistes også ved at mens den forrige næringsministeren var veldig opptatt av dette området, vokste det likevel frem nye lover og regler på et annet område. Her må nok også samordningen innenfor regjeringsapparatet bli tøffere, slik at man også ser konsekvensene når man forbereder nye lover.

Når det gjelder skatte- og avgiftspolitikken, må vi stille oss slik at våre bedrifter har tilnærmet like vilkår i forhold til andre. Samtidig tror jeg det er viktig å understreke at også bedriftsledere og bedrifter videreutvikler det likhetssamfunnet og alle de tilbudene vårt velferdssamfunn har – noe jeg går ut fra at de vil – og også se det som en fordel i sin næringsvirksomhet.

Jon Lilletun (KrF): Fyrst eit par ord om breiband. Det er stor tilslutning i denne salen til at ein skal utnytte marknaden for å få til ekspansjon – ein rask ekspansjon – i denne utviklinga. Samstundes oppfattar eg statsråden slik at ho stod fast på at heile landet skulle få del i den, og det er viktig å få det stadfesta. Då kan det og verte behov for at ein supplerer marknaden med offentlege tiltak.

Det som vidare vil vere viktig, er pris. Vik-Sandvik, eit skipsteknisk konsulentfirma som ligg i Fitjar, i statsråden sitt heimfylke, er eit ekspansivt, internasjonalt firma. Eg er veldig uroleg for at dei skal få ein pris som gjer at dei ikkje er konkurransedyktige når dei tek i bruk det nye breibandsnettet. Det er viktig at det i alle fall vert om lag same pris. Eg ynskjer og at statsråden stadfestar at ein har som målsetjing at dette verkeleg skal kunne brukast i

distriktsutviklinga, slik det er sagt i utgreiinga. Så det med prisen vil det og vere viktig å få avklart.

Så gjeld det Teknologirådet. Eg er heilt einig i at teknologiskepsis ikkje skal vere hovudformålet, det skal vere å følgje teknologiutviklinga. Det er to ting som er viktige her, som eg ber statsråden kommentere. Det eine er uavhengigheit – at rådet får reell uavhengigheit til å uttale seg om det nye mandatet, slik det står i oppnemninga, og at det vert ei reell uavhengigheit. Det andre er at det ikkje skal vere eit reint teknologisk råd, men at lekmanssida skal vere med. Statsråden er oppteken av internasjonal tilkopling, og dersom ein ser korleis desse råda fungerer internasjonalt, er det med uavhengigheit, og det er lekmannstenking med i desse råda. Det ber eg om å få stadfesta.

Statsråd Grete Knudsen: Det var regjeringen Bondevik, heri inkludert Senterpartiet, som det var noen runder med her tidligere i dag, som la frem St.meld. nr. 24 for 1999-2000, som konkluderte med at det var markedet som skulle sørge for å tilby nok kapasitet. Det avstedkom at Stortingets flertall støttet opp om dette, og Bondevik-regjeringen etablerte etterpå en gruppe. Den interdepartementale gruppen har nå avsluttet sitt arbeid, og konklusjonen gjelder for det første konkurranse, etterspørsel og tilgjengelighet for alle. Når det gjelder etterspørsel, vil det være viktig at samfunnet selv – det offentlige – er krevende kunder. Det vil være med på å øke etterspørselen, og derved kan man også greie å få ned prisene. Denne regjeringen har understreket ytterligere det som regjeringen Bondevik la opp til, nemlig at samfunnet har et ansvar for å sørge for at dette også skal være tilgjengelig for alle. Derfor vil jeg støtte Lilletun i det som han også tok opp, om pris på om lag samme nivå.

Så til Teknologirådet. Jeg skisserte at man vil gå igjennom mandatet nettopp med det for øye at man må følge trendene, og slik at man kan gi råd. Men innenfor det mandatet, der man anviser hva vi fra politisk side vil, skal det selvfølgelig være en uavhengighet. For øvrig er det ikke slik at ikke en legmann i aller høyeste grad også er profesjonell.

Ansgar Gabrielsen (H): I redegjørelsen er det et par linjer som jeg har bitt meg spesielt merke i, og som er en erkjennelse av en virkelighet som jeg tror er viktig – der har statsråden rett. Det står:

«Norge er altså omkranset av land som er mer attraktivt vertskap for næringsvirksomhet.»

Det står i tillegg:

«Norge sakter akterut i forhold til landene rundt oss.»

Vi har altså et handikap, og statsråden vurderer det slik at det handikapet er stigende. Det skulle bety at det nå er på tide å gjøre omstillinger. Og så står det om omstillinger like nedenfor at vi har utsatt mange av de nødvendige omstillingene – altså med det resultat at det handikapet vi har, er stigende. Det jeg kunne tenke meg å spørre om, er på hvilke områder – jeg holdt på å si i tillegg til landbruk – statsråden mener det er behov for relativt radikale omstillinger.

Det neste jeg kunne tenke meg å spørre om, er: Er statsråden, i tillegg til at man har en viss vilje til erkjennelse, også villig til å ta skritt for å redusere det handikapet som de facto er til stede på de områdene – dette ble uttalt både i debatten og for så vidt i denne redegjørelsen – som er parametre på om vi ligger likt med våre naboer, om vi ligger foran eller bak. Det går på ting som har vært tatt opp før. Det gjelder skatter, det gjelder avgifter, det gjelder stivbeinte reguleringer på arbeidstid osv.

Har Regjeringen vilje til å gjøre noe, eller skal man bare fortsette å erkjenne? Og på hvilke områder innenfor vårt samfunn er det vi har utsatt nødvendige omstillinger?

Statsråd Grete Knudsen: Den nye arbeiderpartiregjeringen har bl.a. tatt initiativ til å fornye offentlig sektor. Med vår nærhet til mange av de berørte arbeidstakerorganisasjonene tror vi også at det er mulig i dialog med dem å rekke frem. Det er ett område. Vi mener også at teknologien her kan brukes til å få til ledige hender eventuelt mer over på omsorgssiden, noe som også er nødvendig.

Gabrielsen nevnte landbruket. Til det er å si at der vil WTO-forhandlingene være bestemmende for et lite land som Norge. Den tidligere regjeringen la opp til et bredt mandat og strategi for dette arbeidet, i tråd med det som EU la opp til på det området.

Men det aller viktigste området hvor vi må kreve omstilling, gjelder FoU. Vi må få opp hele FoU-nivået i Norge, det ligger lavt hvis man sammenlikner med OECD. Teknologinnholdet i våre produkter er lavt hvis vi sammenlikner med andre OECD-land. Men samtidig har vi fire tunge clustre som har muligheter til å gjøre det meget, meget bra internasjonalt, og også teknologien på deres område bør få støtte fra myndighetenes side. Derfor har jeg også invitert arbeidsgiversiden til et nært samarbeid om hva vi sammen kan gjøre her. Jeg tror heller ikke at vi bare kan vedta oss til resultater på de områdene vi her står overfor.

Morten Lund (Sp): Statsråden bruker flittig begrepet «mulighetenes samfunn» om det samme som Høyre og Fremskrittspartiet framstiller som multihandikapet, sannsynligvis fordi at vi har en liten formuesskatt. Jeg holder mest med statsråden, det er til de grader mulighetenes samfunn vi lever i. Det er mye som er resultat av solid politisk styring, bl.a. at vi har fått infrastruktur ut til alle steder der det bor folk: vei, strøm, tele, post – og det har skjedd i en fattigere tid. Det har også vært politisk styring med naturressursene som har gitt oss rikdommen, og gitt grunnlag for bosettingen.

EU-tenkingen om fri konkurranse, at det skal åpnes for at alle sammen skal få del i dette, og at det skal investeres der det er mest lønnsomt hele tiden, snur opp ned på dette. EØS-avtalen forhindrer oss i å ta de politisk grep som vi tidligere har gjort.

Jeg har tidligere i dag sitert Thorbjørn Jagland, som var misfornøyd med den forrige regjeringen, som ikke ville bruke politisk styring når det gjaldt bredbåndsut-

bygging. Kofoed-Larsen har sitert Schjøtt-Pedersens kvasse kritikk av den forrige regjeringen, som ikke var offensiv nok når det gjaldt politisk styring i forhold til utkantene. Jeg har også fortalt om Irlands oppskrift på å skaffe seg kontroll gjennom oppkjøp av bredbåndskapasiteten for å selge ut til regionale aktører med krav om utbygging – altså skikkelig gammeldags norsk politisk styring på et moderne område. Spørsmålet til statsråden er: Hva må til av manglende bredbåndsutbygging i distriktene før Regjeringen vil gripe inn og gjøre noe med det? Er det mulig å konkretisere det i dag? Distriktene har ikke råd til å vente mange år på det som andre nå allerede har fått.

Statsråd Grete Knudsen: Først til den kritikken som jeg oppfattet lå i omtalen av EU. Nå er vel de fleste av landene der velferdssamfunn som arbeider til beste for sin befolkning, og ved det siste toppmøtet kom nettopp den sosiale holdningen klart til syne også i det de la frem når det gjelder eEurope-planen, der ikke minst utdanning og velferd står sentralt. Og det har jo ikke akkurat vært det mest fremtredende for det landet som vel Morten Lund her fremhevet, nemlig Irland. Der har de nok på en del områder en veldig lang vei å gå, men de har faktisk fått hjelp fra EU til å forbedre en del av de områdene som Morten Lund er opptatt av.

Det som er en realitet, er at det var regjeringen Bondevik som la opp til at markedet skulle styre, og det er riktig at Arbeiderpartiet og SV fremmet et forslag som falt. Senterpartiet var ikke med på forslaget, Senterpartiet hadde den samme holdningen som regjeringen Bondevik, at det var markedet som skulle styre. Etter det ble det etablert en gruppe som tok utgangspunkt i flertallet i Stortinget, og regjeringen Stoltenberg har fulgt opp det som var Stortingets flertallssyn. Vi mener at utviklingen har vist at det er riktig. Det er riktig, men det betyr samtidig at vi må styre veldig tøft på utdanningssiden og på velferdsordningssiden, og det vil vi også gjøre.

Øystein Djupedal (SV): Jeg synes at den debatten som i dag har vært etter nærings- og handelsministerens redegjørelse, viser at det er en for snever tilnærming til hva teknologien medfører for vårt samfunn. Denne debatten har egentlig vært en næringspolitisk debatt, hvordan man næringspolitisk skal legge til rette for at vi ikke skal tape i konkurransen, som det heter, med andre land, og hvilke skattemessige motiver eller skattemessige initiativ som kan tas i den sammenheng. Men dypest sett dreier dette seg om veldig mye annet, som ikke er berørt i debatten. Og jeg er overrasket over at nærings- og handelsministeren, som også har en fortid som leder av utdanningskomiteen, ikke berører utdanning med et eneste ord i debatten her, knyttet til studieplasser, knyttet til hvordan man skal sørge for teknologi og det sivile samfunn, eller skal vi si humaniora, altså alle de myke verdiene i samfunnet, hvordan man ikke lager et teknologisk samfunn, men hvordan dette innvirker på oss alle, hva det gjør med vår høyere utdanning, for ikke å snakke om grunnskolen og videregående skole, hvordan vi sørger

for ungdommen vår, som jo er framtida, hvordan det også kan legges til rette for dette – at man faktisk tar dette innover seg.

Jeg tror det kan være nyttig for nærings- og handelsministeren i større grad å tenke gjennom også det til neste gang hun skal holde en redegjørelse om teknologisk utvikling, fordi dypest sett dreier det seg ikke bare om teknologi – og det er her vi ikke må gå oss vill – dypest sett dreier dette seg om samfunnsutvikling, hvilke muligheter vi har for å styre de bitene av teknologien som er interessante. Så vil selvfølgelig næringslivet og kreative og skapende mennesker lage en uendelighet av nye ting som ikke vi vil være i stand til å oppdage før de allerede er en realitet. Slik vil utviklingen være. Men vi har altså en annen rolle, og den rollen syns jeg nærings- og handelsministeren dessverre i altfor liten grad har problematisert og prøvd å gå inn i.

Så er jeg tilfreds med – selv om det nå legges til Nærings- og handelsdepartementet – at Teknologirådet skal være uavhengig, også med lekfolk. Jeg tror man nøye skal tenke gjennom om ikke et slikt råd bør være helt uavhengig, at det rett og slett blir opprettet som en stiftelse, og selv definerer ikke sitt mandat, men sin dagsorden. Det er også et viktig poeng at man ikke følger trender som statsråden sier, det er viktig at det er trenduavhengig, nemlig at man selv også definerer sin egen dagsorden.

Statsråd Grete Knudsen: På ett område synes det nok som om representanten Djupedal og jeg vil være uenige, og det er at jeg har som utgangspunkt arbeidsplasser, og det har jeg inntrykk av har kommet frem i debatten her fra de fleste. Trygge arbeidsplasser og arbeidsplasser for fremtiden er helt avgjørende for velferdsstaten vår og også for om man er i stand til å ha en skole for alle bl.a.

Representanten sier at vi har valgt en snever tilnærming. Det er vel heller det at representanten ikke har vært klar over at vi har lagt til rette for de utviklingslinjene som vi vil følge, og at vi vil etablere en eNorge-plan. I den planen, idet vi har vist til hva som nå skjer også i EU, vil utdanning stå meget sentralt. Men det er det faktisk utdanningsministeren som skal videreutvikle. Det er jo merkelig at ikke Djupedal i all sin etterlysning av hva vi skal gjøre innenfor IKT på utdanningssiden, gjorde oppmerksom på at Stortinget faktisk har vedtatt en plan for IKT, en flerårig plan, og vært veldig systematisk med hensyn til hvilke områder som skal gjennomføres. I løpet av juni vil Regjeringen legge frem en eNorge-plan, og der vil alle de ulike sektorene komme frem. Vi vil se hvor vi står på de ulike områdene, og da kan det godt være at undervisningsministeren finner ut at tiden løper så raskt at selv om vi diskuterte dette for bare få måneder siden i Stortinget da vi fikk vedtatt den planen, må det allerede nå gjøres endringer. Men det er alle fagstatsrådene som til sammen er med og lager den eNorge-plan som skal rulleres hvert halvår, og som kommer allerede i løpet av juni.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Synnøve Konglevoll (A): Et av Norges fremste fortrinn i den globale kunnskapsøkonomien er at Norge er et land der vi har greid å fordele ganske godt. Vi har ført en utdanningspolitikk der målet har vært lik rett til utdanning. Vi har ført en forskningspolitikk der vi har bygd opp kompetanse i alle regionene. Vi har ført en samferdselspolitikk der vi i dag har et godt utgangspunkt for å nå målet om å sikre bredbåndnett til alle. Vi har ført en næringspolitikk der det faktisk er satt av penger til å støtte etableringer av nye bedrifter. Vi har et godt utgangspunkt, men fortsatt står utfordringene i kø dersom vi skal greie å sikre dette fundamentet – utdanning, forskning, bredbånd og støtteordninger til etablering av nye bedrifter f.eks.

I denne oppbyggingen må målet om en rettferdig fordeling fortsatt ligge til grunn, slik at dette kan bli en utvikling som kommer hele landet til gode, og at vi kan gi alle like muligheter til å henge med i utviklingen, uavhengig av kjønn og sosial bakgrunn. Som ung jente bekymrer det meg sterkt at det er et så voldsomt skille mellom gutter og jenter når det f.eks. gjelder søking til IT-utdanningen. Her er det behov for å sette inn tiltak allerede i småskolen, og jeg håper at etableringen av det nye grunnkurset i media og kommunikasjon kan bidra til at flere jenter tar IT-utdanning.

Flere her i debatten i dag har vært opptatt av bredbåndsutbygging. Det synes jeg er veldig bra, for målet om å sikre bredbånd til alle er en av de aller viktigste utfordringene vi står overfor i distriktpolitikken. Skal vi greie å nå målet om å bygge opp kunnskapsbasert næringsliv utenfor det sentrale østlandsområdet, er vi avhengige av at vi har på plass et høyhastighetsnett som omfatter hele landet, og med en konkurransedyktig pris. På den måten sikrer vi etablering av arbeidsplasser, og at større deler av statsforvaltningen og organisasjonslivet kan lokalisere seg i distriktene.

Det er mange her som har anklaget Regjeringen for å være vag i redegjørelsen. Jeg synes Regjeringen har vært veldig konkret når den har foreslått at vi skal bygge bredbåndnett ut til alle skolene. Gjennom å bygge ut bredbåndnett til alle skolene håper jeg at vi i tillegg kommer flere skritt nærmere målet om også å få til en bedre kobling mellom skole og arbeidsliv. Og gjennom at barna allerede i barneskolen er on-line med resten av verden, sikrer vi faktisk det aller viktigste fundamentet for at hele Norge kan ta IT i bruk.

Ingebrigt S. Sørfont (KrF): IKT vert framstilt som moglegheitene sitt eldorado. Det finst knapt eit område som ikkje kan få vekst, utvikling og ekspansjon ved å ta denne nye teknologien i bruk.

Moglegheitene sitt samfunn, snakka næringsministeren om i si utgreiing. Ikkje minst vert dette framstilt som distrikta si store moglegheit. Her kan avstandar redusere, behovet for nære fagmiljø kan løysast på andre måtar enn ved fysisk nærleik, og det breie potensialet av

kompetanse og andre fordelar som me har utover i landet, kan takast i bruk på ein god måte.

Mange ser for seg at IKT er ei unik moglegheit for å ta heile landet i bruk. Moglegheitene er så absolutt til stades, men her, som så ofte før, ligg det snublesteinar som kan føra til at utvikinga vert ei heilt anna enn den me tenkte, ønskte og trudde ville verta ein realitet. Konkret tenkjer eg på bruken av breibandsnettet. Det er ein kjempe-reiskap og ein revolusjon i kommunikasjonsverda. Men det kostar å bruka dette nettet. Og ikkje nok med det, det er mykje dyrare å bruka breibandsnettet dersom brukaren er lokalisert ute i distriktet, enn om han er lokalisert i eit bysamfunn. Så viktig som breibandsnettet vil verta, kan dette lett føra med seg at det me trudde ville gje distrikta same konkurransevilkår som byane, tvert imot kan verta det motsette – ei konkurransevriding som svekkjer distrikts-verksemdene si stilling.

Difor håpar eg at statsråden er merksam på dette og medverkar til at det vert like tariffar for bruk av breibandsnettet, same kor i landet brukaren er lokalisert.

Ei god løysing på denne utfordringa vil gjera at den nye teknologien fører til den utviklinga for nasjonen som mange håpar og trur på.

Gard Folkvord (A): Nærings- og handelsministerens IT-politiske redegjørelse viser at Regjeringen har gjeninnført tempoet i IT-politikken. Tempoet må opp, for vi har tapt tid.

Arbeiderpartiet har slått fast at alle skal ha tilgang til bredbåndstjenester. Hvilken teknologi som velges, er imidlertid ennå uklart, men den teknologiske lista må legges høyt. Det er opplagt at Norge bør få et nett som er standardisert f.eks. i forhold til EUs nett. Elektroniske motorveier i form av fibernet ligger med få unntak over hele landet. For å sikre tilgang til alle må det være en ansvarsfordeling mellom aktørene i markedet og staten, slik tilfellet har vært i telepolitikken.

Når det gjelder mobiltelefoni, er kravet om dekningsgrad innfridd innenfor rammer som har vært kommersielt akseptable for aktørene, og det er oppnådd rimelige priser for tjenestene. Parallelt med dette er det skapt en virksom konkurranse i det norske telemarkedet. Denne kombinasjonen av resultater studeres med interesse av andre land. Norsk telepolitikk har vært en suksess.

Gjennom tiltak for å stimulere etterspørselen skal staten bidra. Potensialet for effektivisering og forbedring av de tjenestene offentlig sektor produserer, er betydelig. Erfaringer viser at e-handel med flybilletter gir en gevinst på hele 87 pst., mens banktjenester som tilbys over nett, har en gevinst på 89 pst., samtidig som kundene har fått et kraftig forbedret tilbud.

Det neste store teknologiske skrittet vil bli at menneskelig tale vil styre datamaskiner. Fysisk kontakt med et tastatur vil ikke lenger være nødvendig. Denne banebrytende teknologien er under utvikling i Norge, på Voss. Gjennom bedriften Nordisk Språkteknologi AS har det vokst fram spennende miljøer som gjør dette banebrytende arbeidet. Arbeidsstokken er internasjonal, og man har i dag 100 ansatte, som kan vokse til 1 000 om fem år.

Senterpartiet har i det siste trukket i tvil Arbeiderpartiets ønske om at alle skal ha tilgang til bredbåndstjenester. Det er det ingen grunn til. Men det som virkelig ville være trist, var om vi nå brukte tid på å diskutere det vi er enige om istedenfor å ta igjen den tiden vi har tapt de siste to og et halvt årene. Statsrådets IT-politiske redegjørelse er blitt svært godt mottatt. Debatten viser det. Dermed har vi et godt grunnlag for å ta igjen tapt tid istedenfor å miste enda mer.

Jon Olav Alstad (A): Det har vært mange gode ord, fortjente ord, om Regjeringens offensive satsing på IT og ikke minst e-satsingen. Bredbånd er et begrep som stadig vekk dukker opp, og som også ofte misbrukes, fordi vi ikke har en klar holdning til hva det egentlig er. Det viktigste er selvsagt hvordan kapasiteten er. Det virker som om mange tror at vi vil få et nett på linje med telefonlinjen vår. Slik blir det nok ikke – det kan se ut som om nettene i stadig større grad vil fungere sammen. Innenfor den analoge verden har det vært klare skiller mellom sektorene – vi har hatt aviser, vi har hatt plateselskaper, og vi har hatt TV – som nok ikke vil finnes innenfor den digitale verden. Det er et paradoks at det offentlige – det gjelder også Regjeringen og ikke minst Stortinget – ikke er tilpasset denne utviklingen. Her sitter flere komiteer og departementer og jobber på hvert sitt område. Derfor er det bra at arbeiderpartiregjeringen nå så tydelig signaliserer en kraftigere innsats for å samordne og få litt trøkk inn i denne utviklingen. Så får vi på Stortinget klare oss som best vi kan.

Nå slipper vi å vedta noe bredbånd, for det vil komme uansett – i flere forskjellige formater. Det som blir vår utfordring, er å skaffe alle tilgang og mulighet til å ta i bruk nettene, å skape et marked som fungerer med åpne standarder som er tilgjengelig, og at hele landet har bra nok kapasitet.

Men så blir spørsmålet: Stirrer vi oss kanskje blind på teknologien, så blind at dette ikke vil bli noen suksess? Nettene og teknologien må etter hvert fylles med et innhold, og det må være et innhold som både ivaretar «Business2Business» og ikke minst forbrukerne. Det er ikke vår visjon at dette bare skal bli et nytt system for fakturering, men også en mulighet til å være innovatør. Det hjelper ikke med bredbånd og aksessnett dersom det ikke er mulig å levere et produkt med et innhold som er attraktivt for forbrukerne. Derfor må utviklingen av tjenester gå parallelt med utviklingen av teknologien. Et grelt eksempel i så måte er utbyggingen av digitalt fjernsyn i Sverige. Det hjalp ikke med teknologi når det var akkurat det samme bildet man fikk.

Utviklingen av andregenerasjon Internett må stimuleres, og her har det offentlige en viktig rolle som en stor forbruker med mulighet til å være innovatør. Men også på andre områder, ikke minst innenfor de tradisjonelle mediene, blir det offentliges innsats helt avgjørende for om Norge får en lederposisjon i den digitale utviklingen. Vi er der ikke i dag, men vi har nok fulle muligheter dersom vi er i stand til å ta de rette grepene. Det vil innebære å kunne se nettene sammen og sikre full dekning med

god kapasitet. Men minst like viktig blir det å utvikle de tjenestene og tilbudene som digitaliseringen gir mulighet til, ellers risikerer vi å bli sittende med skjegget i postkassen noen hver av oss. Og det offentlige kan være en betydelig innovatør for å nå de målene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Presidenten foreslår at nærings- og handelsministerens redegjørelse om Regjeringens IT-politikk i Stortingets møtet den 9. mai 2000 vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 2

Interpellasjon fra representanten Ivar Kristiansen til fiskeriministeren:

«Oppdrett av fisk og skalldyr er underlagt et konsesjonssystem som legger begrensninger på etableringsfriheten. For å etablere ny havbruksvirksomhet er man derfor avhengig av å kjøpe konsesjon eller bli tildelt en konsesjon. Etableringsterskelen i næringen er derfor svært høy, noe som fører til at mange lokalsamfunn langs kysten går glipp av enorme næringsmuligheter. For å sette oppdrettsnæringen fullt ut i stand til å utnytte det store potensialet må de eksisterende konsesjonsordningene avvikles. Selv om det er behov for å begrense matfiskproduksjonen frem til lakseavtalen med EU går ut i 2002, kan man allerede nå avvikle konsesjonssystemet for oppdrett av smolt, marin fisk, skjell og annen anadrom fisk, og forberede en fremtidig avvikling også for matfisk.

Vil statsråden ta initiativ til å avvikle eksisterende konsesjonsordninger innen havbruksnæringen slik at det heretter bare stilles helse-, miljø- og kompetansekrav til nyetableringer?»

Ivar Kristiansen (H): Det mangler ikke på ambisjoner på vegne av norsk havbruksnæring. Skal næringen nå opp og fram til en eksportverdi på 100 milliarder norske kroner i løpet av 20-25 år, må myndighetene drøfte hvordan de selv kan legge forholdene til rette for å nå målsettingen. Og skal vi det, må vi gi andre svar på morgendagens løsninger enn dagens konsesjonspolitik. Den er moden for avsløsing.

Da Norske Fiskeoppdretteres Forening i år feiret sitt 30-års jubileum, kunne foreningen se tilbake på litt av et industrieventyr. Norsk havbruksnæring har hatt en utvikling som sannsynligvis ingen norsk næring i historien har sett maken til. Næringen leverer i dag resultater som ingen kunne ane bare for få år tilbake. Norsk fiskerinæring har mer å slå i bordet med nå enn noen gang. Det gjelder i særdeleshet havbruksnæringen. Ser vi tilbake til 1971, ble det slaktet skarve 100 tonn oppdrettslaks i Norge. I 1999 eksporterte Norge 424 000 tonn laks ut av landet. Selv om det er laksen som er dominerende, er det interessant å registrere at produksjonen av ørret og røye har økt fra 540 tonn i 1971 til 49 000 tonn i 1999. Bare de siste fem år har førstehåndsverdien av laks og ørret økt med over 50 pst. Næringen stod i 1999 for en omsetning på 12 milliarder kr, noe som utgjør 40 pst. av den samlede

omsetning i norsk fiskerinæring. Norsk havbruksnærings fantastiske utvikling har naturlig nok vakt både nasjonal og internasjonal oppsikt og gitt næringen den anseelse den fortjener.

Utviklingen har naturlig nok gitt pionerene og aktørene både gleder og sorger. I dag mest gleder. Hvorfor denne suksessen? Jo, først av alt fordi vi har hatt meget dyktige folk i næringen, som etter år med prøving og feiling leverer et førsteklasses produkt som det internasjonale markedet vil ha. Men kanskje aller viktigst er de grunnleggende forutsetninger som denne næringen har langs norskekysten. Kysten er lang og som skreddersydd for oppdrett av fisk. Både klima og gjennomstrømming av vann i sjøen langs kysten er gunstig for oppdrett. Den neste forutsetning som i dag er på plass, er selvfølgelig den solide plass norsk fisk har hos konsumentene i det internasjonale marked, på tross av utallige handelshindringer.

Vi snakker om et internasjonalt marked som ikke har hatt for vane å møte norsk oppdrettslaks med åpne armer, men som har gitt oppdretterne og eksportørene atskillige bekymringer. Vi snakker også om en næring som i disse årene har fått møte utfordringer og tap ved algeoppblomstring og sykdommer, med derpå følgende antibiotika- bruk i stor skala. Disse problemene er i dag så godt som ryddet av veien. Veien til dagens suksess har også gått via en annerledes organisering enn det den tradisjonelle fiskerinæring har valgt som mønster. Det har åpenbart vært en fordel.

Imidlertid har de største utfordringene trolig bestått i manglende og mangelfulle handelsavtaler med land som representerer de viktigste markedene for norsk laks. Næringen har opp gjennom årene møtt haugevis av grunnløse anklager om dumping og subsidiering. Resultatet er at næringen må leve med førkvoter og minstepriser som ble innført i 1994. I EU-markedet har norsk laksenæring virkelig møtt motstand og utfordringer. Og sannsynligvis er det langt fram til en trygg markedsadgang til EU. Så lenge vi står utenfor EU og er prisgitt en EØS-avtale som ikke tar hensyn til en av Norges fremste vekstnæring, gjør vi klokt i å belage oss på fortsatte vanskeligheter i EU-markedet. Et forhold er den eksisterende lakseavtalen med EU som reduserer vekst i næringen, men fremover er det likevel mer alvorlig at vi er i en situasjon hvor vi i svært liten grad kan bearbeide laksen industrielt. Dette skyldes også den dårlige EØS-avtalen. Så lenge vi blir stående utenfor porten, kan EU komme til å legge nye hindringer i veien for norske oppdrettere. Vi har også sett problemene næringen har og har hatt i USA, bl.a. ved USAs iverksettelse av straffetollen i 1991.

Norske myndigheter har helt fra begynnelsen i 1973 regulert næringen, og fra samme år underlagt næringen konsesjonsplikt. Etter hvert som næringen utviklet seg fra å ha preg av å være en såkalt attåt-næring, har vi sett at utviklingen har tvunget frem organisatoriske og politiske endringer. Blant annet er bo- og driveplikten fjernet. Vi ser i dag at det foregår en betydelig konsentrasjon i næringen. I dag er det sannsynlig at de 25 største i næringen kontrollerer nær halvparten av de i alt mellom 800 og

900 konsesjonene som er gitt. Den økningen i produksjon og omsetning som har funnet sted, stiller nye krav til morgendagen. Vi ser at næringen er på full fart inn på Oslo Børs. Vi har også et lovverk som kanskje ikke er helt i stand til å følge med i utviklingen. Vi har sett at konsesjoner i stor grad er blitt en salgsvare. Forvaltningen av sjøarealer og eierskap til konsesjoner skaper nye debatter og reiser nye spørsmål som dagens konsesjonspolitikk ikke gir svar på. Vi finner etter hvert profesjonelle folk i alle ledd i havbruksnæringen. Vi ser i dag sterke tendenser til at finansmiljøet for alvor har kastet sine blikk på næringen. Dette er positivt, men reiser selvfølgelig en rekke spørsmål.

Dagens konsesjonssystem er lite tjenlig for en næring som skal bli det nye lokomotivet i norsk økonomi, et konsesjonssystem som åpner muligheter for at konsesjonene faktisk omsettes på børsen og hvor noen blir gitt anledning til å tjene store penger ved hjelp av statlig tildelte konsesjoner. Vi har opp gjennom årene sett at næringen og myndighetene har diskutert konsesjoner, førkvoter og ikke minst utvidelser av eksisterende konsesjoner. Jeg tror ikke dagens statlige konsesjonspolitikk er tjenlig for næringen, for Kyst-Norge eller for utviklingen i markedet. Den hindrer nyetableringer, vekst og verdiskapning og utstenger lokale gründere. Den bør derfor avvikles.

Oppdrettsnæringen fremstår i dag som den eneste av våre moderne næringene som er detaljstyrt av staten, og som også avler et tilleggssystem som åpner for dispensasjoner etc. Staten bør heller legge forholdene til rette på andre områder. Jeg tenker ikke minst på forskning, utdanning og norsk politikk med hensyn til markedstilknypning, enten vi snakker om EU eller WTO. Toll og andre handelshindringer for norsk oppdrettsfisk legger begrensninger på veksten, bearbeidingsgraden og verdiskapningen i oppdrettsnæringen.

Næringen er i dag underlagt fiskeoppdrettsloven, forurensningsloven, fiskeesykdomsloven og plan- og bygningsloven, og opplever lovverket som komplisert og uoversiktlig. Høyre ønsker en opprydding og forenkling av lovverket. Samtidig må kommunene arbeide mer aktivt for å gjøre egnede arealer tilgjengelig for havbruksnæringen. Høyre vil i utgangspunktet oppheve de næringsmessige konsesjonsordningene i fiskeoppdrettsloven. Med unntak av helse-, miljø-, og kompetansekrav bør det ikke legges begrensninger på etableringsfriheten i havbruksnæringen. Antidumpingtrusselen og de såkalt frivillige eksportbegrensningene til EU gjør det imidlertid nødvendig å begrense veksten innenfor matfiskproduksjon. Førkvotene fordeles i dag på grunnlag av de tildelte matfiskkonsesjonene og setter klare grenser for den enkelte oppdretters produksjon. Inntil lakseavtalen med EU er avvirket, bør konsesjonsbegrensningene opprettholdes. Førkvoteordningen og konsesjonsbestemmelsene bør avvikles parallelt med en bedre markedsadgang til EU for norsk matfisk. Innenfor oppdrett av smolt og produksjon av eksempelvis marin fisk, skjell osv. bør det herske full etableringsfrihet. I denne sammenheng er det tvingende nødvendig at norske myndigheter arbeider aktivt for å fjerne antidumpingbestemmelsene i WTO-avta-

len. Lykkes vi med det, kan vi etter Høyres syn fjerne konsesjonsreguleringene i en fart.

Næringen bør slippes fri og konsentrere seg om krav til kunnskaper og miljø- og veterinærmessige forhold. Myndighetenes ansvar er å føre en miljøpolitikk som ivaretar kysten som oppvekstområde så vel for vill fisk som for oppdrettsfisk og skalldyr, ikke å regulere hvem som skal drive oppdrett. Det er et myndighetsansvar at tilstrekkelige arealer stilles til disposisjon for næringen, ikke å regulere hvem som skal drive oppdrett. Man må selvsagt ha eierbegrensninger og et lovverk som i tilstrekkelig grad ivaretar lokalbefolkningens rettigheter og interesser i de attraktive sjøarealer, men det hører fortiden til å regulere en oppdrettsnæring ved hjelp av konsesjonsordninger. Eksisterende aktører må ved endring av eller avskaffing av konsesjonsordningen selvfølgelig få kompensasjon for de tap de måtte lide ved at konsesjonene i seg selv mister verdi. Myndighetene må i langt sterkere grad ta initiativ til å utvikle andre arter enn laksen. En næring som – og det inkluderer også Stortinget – har den ambisjonen å øke eksportverdien fra 12 til 100 milliarder kr i løpet av en 20 års periode, fortjener en ny politikk for å nå disse resultatene.

Hvis det er slik at fiskeriministeren ønsker å opprettholde konsesjonsordningene, må jeg tillate meg å spørre hvorfor. Er det av hensyn til markedet? I så fall bør han være enig med meg i at konsesjonsordningene skal avvikes i tråd med bedre markedsadgang. Eller er det av hensyn til miljøet? I så fall må spørsmålet stilles om ikke miljøhensynet skal og kan ivaretas gjennom andre ordninger enn via konsesjonssystemet. Eller er dette også et produkt av gammeldags reguleringstenking?

Statsråd Otto Gregussen: Verdier fra havet er Norges fremtid. I perioden 1986 til 1999 har vi hatt en gjennomsnittlig årlig vekst på ca. 18 pst. i produksjonen av laks og ørret. Meg bekjent, har vi ingen andre eksportnæringer i Norge som i samme periode kan vise til en like stor vekst. Flere uavhengige institusjoner, som Norges forskningsråd og Vitenskapsselskapet i Trondheim, har utpekt havbruksnæringen som en sektor med stort fremtidspotensial. De foreløpige resultatene av det pågående prosjektet «Et verdiskapende Norge» i regi av Handelshøyskolen BI rangerer sjømatnæringen som den næringsklyngen i Norge som har størst verdiskapingspotensial.

Dagens havbruksforvaltning bygger på oppdretsloven av 1985. Loven stiller krav om konsesjon for å drive all form for oppdrett av fisk og skalldyr. Ved tildeling av konsesjon legges det vekt på hensynet til helse, miljø, kompetanse og annen utnyttning av området. I tillegg kommer markedsmessige og regionalpolitiske vurderinger. Konsesjonssystemet i oppdretsloven bidrar til å samordne behandlingen av de ulike tillatelsene fra offentlige instanser til forenkling for næringsutøverne. Jeg vil påstå at oppdretsloven ikke er til hinder for, men snarere legger til rette for næringsutvikling.

Sjøareal er en naturressurs som tilhører oss alle. Når noen får tillatelse til å drive havbruksvirksomhet, inne-

bærer dette at en del av samfunnets fellesareal på sjøen båndlegges i forhold til andre interesser. Som representanten Kristiansen er inne på, kan en vanskelig tenke seg et system der det er fullstendig fri etablering. Det vil alltid være behov for å ivareta samfunnets interesser ved å ta vare på det omkringliggende miljøet, hindre sykdoms-spredning og sikre en avveining mot samfunnets behov for alternativt bruk av området.

Konsesjonssystemet i oppdretsloven ivaretar imidlertid også andre interesser som jeg anser som viktige. Loven sikrer at en kan ta regionalpolitiske og næringspolitiske hensyn ved tildeling av eksklusive rettigheter i kystsonen. I tillegg gir loven adgang til å ta hensyn til markedsutviklingen. Som jeg vil komme tilbake til senere i mitt svar, er det i hovedsak hensynet til markedet som har begrenset veksten i produksjonen av laks og ørret i de senere år.

Helt siden 1985 har det for settefisk og annen havbruksvirksomhet enn matfiskoppdrett av laks og ørret vært tilnærmet fri etablering. Når jeg sier *tilnærmet* fri etablering, skyldes dette bl.a. at interessen for å få tildelt spesielt skjellkonsesjoner i den senere tid har vært større enn det vårt forvaltningsapparat har klart å ta unna. Det ligger også en begrensning i at hensynet til helse, miljø og annen bruk av området vurderes før konsesjon til havbruksvirksomhet kan tildeles. Litt forenklet kan vi si at det er begrensninger i omfanget av den enkelte konsesjon, men ikke i antallet konsesjoner.

Det er en utfordring for havbruksforvaltningen å sikre raskere behandling av søknader om å starte virksomhet. Det er også en utfordring å ha et regelverk som sikrer at rettigheter til å drive næringsvirksomhet i kystsonen gis til seriøse og kvalifiserte næringsutøvere som kan videreutvikle denne næringen på egnede lokaliteter. Vi må søke å unngå at rettigheter til lokaliteter blir spekulasjonsobjekter for personer som ikke har til hensikt å starte næringsvirksomhet.

Oppdrett av laks og ørret står på mange måter i en annen stilling enn den øvrige havbruksvirksomheten. Med unntak av retildelinger er det på landsbasis ikke delt ut nye konsesjoner til å drive oppdrett med laks og ørret siden 1985. Jeg skulle gjerne sett at vi kunne åpnet opp for flere nyetableringer for raskere å utnytte det potensialet for verdiskaping som ligger i våre kystområder. Dessverre har vi ikke en markedsadgang som gjør at vi kan ta ut dette potensialet slik vi kunne ønske. Dette skyldes at vi er blitt møtt med dumping- og subsidieanklager fra våre viktigste handelspartnere, USA og EU.

Sist gang i 1997 gav EU-kommisjonen skotske oppdrettere medhold i påstander om dumping av norsk laks og utjevningsberettiget statsstøtte. Kommisjonen innstilte på en straffetoll på ca. 15 pst. på laks fra Norge. Fra norsk side var en uenig i kommisjonens beregninger og vurderinger. Etter forhandlinger ble Norge og EU-kommisjonen enige om en avtale i laksesaken, den såkalte lakseavtalen. Avtalen gjelder for en periode på fem år og inneholder bl.a. en forpliktelse for Norge til å begrense den årlige veksten i eksporten til EU til 10 pst. pr. år. Produksjonsveksten reguleres med hjemmel i oppdrets-

loven ved hjelp av konsesjonssystemet kombinert med førkvoter, som ble innført 1. mars 1996.

Lakseavtalen er svært viktig for norsk havbruksnæring. Ca. 70 pst. av lakseeksporten går til EU og omfattes av avtalen. I utgangspunktet opphører avtalen i 2002. Om tiltakene mot lakseeksporten videreføres eller ikke, avhenger av om det fra skotsk side blir bedt om videreføring, og eventuelt resultatet av den undersøkelse som da vil finne sted.

Det er imidlertid gledelig å konstatere at de iverksatte reguleringer som følge av lakseavtalen har hatt den ønskede effekt. Samtidig som vi under avtalen har den strengeste produksjonsreguleringen vi har hatt, opplever havbruksnæringen rekordstore overskudd og stabilitet i forhold til vårt viktigste marked. Markedsandelen for norsk laks på EU-markedet har i samme periode vært stabil, med 63 pst. i 1997 og 63 pst. i 1999. Vi har med andre ord ikke tapt markedsandeler på EU-markedet i den først perioden av lakseavtalen.

Havbruksnæringen driver biologisk produksjon hvor produksjonsbeslutningene må tas lang tid før produktene skal ut på markedet. Dette gjør at det ikke er mulig å kontrollere utbudet i samme grad som en kan ved produksjon av ikke-biologiske produkter. Svingninger i utbudet av laks og påfølgende svingninger i lakseprisen gir ustabilitet og uforutsigbarhet for næringsutøverne, i tillegg til at det kan få handelspolitiske virkninger. Om veksten innen lakseproduksjonen ble sluppet løs, ville dette etter all sannsynlighet medføre at våre viktigste eksportmarkeder ville komme med handelspolitiske beskyttelsestiltak. Så lenge EUs regelverk for fiskerisektoren ikke er en del av EØS-avtalen og vi ikke er medlem av EU, synes det ikke mulig å få fjernet dumpingvåpenet hos EU. For å øke forutsigbarheten for næringsutøverne og sikre en balansert og lønnsom utvikling i næringen er det uansett viktig med en overordnet regulering av produksjonsveksten. Fram til nå har Fiskeridepartementet tatt dette ansvaret.

Konsesjoner til oppdrett av laks og ørret har også vært benyttet som et regionalpolitisk virkemiddel i utviklingen av næringslivet langs kysten. Vi kan i dag konstatere at denne politikken i stor grad har vært vellykket. Vi har i dag ledende bedrifter i havbruksnæringen som har hovedkontor og det vesentligste av sin virksomhet utenfor de store bysentra, til berikelse for lokalt næringsliv og regional utvikling i kystområdene. Ettersom vi ikke kan slippe løs produksjonen av laks og ørret, mener jeg at myndighetene fortsatt bør ha muligheten til å styre hvilke områder som skal prioriteres. Lakseoppdrett kan bidra til å utvikle næringsssvake områder som har et stort potensial. Min målsetting er at havbruksnæringen skal bidra til å snu flyttestrømmen.

Jeg mener også at nye konsesjonstildelinger kan være et næringspolitisk virkemiddel for å ta ut det potensialet som ligger i havbruksnæringen som helhet. Hvordan dette skal gjøres, har jeg ennå ikke klare oppfatninger om. En måte å gjøre det på kan være å koble tildeling av tillatelse til å drive oppdrett av laks med f.eks. investeringer og virksomhet i oppdrett av andre arter. Erfaringene med

oppdrett av laks bør kunne overføres til oppdrett av marine arter, slik at disse raskere kan bli kommersialisert.

I dagens situasjon vil jeg ikke ta initiativ til å oppheve de mulighetene som oppdrettsloven gir til å regulere havbruksnæringen gjennom konsesjonssystemet. Etter hvert som produksjonen av marine arter, skjell og annen anadrom fisk øker, må en holde muligheten åpen for at også disse produktene kan komme til å oppleve de samme problemer som lakseeksporten har hatt. Det er derfor etter min mening hensiktsmessig å beholde muligheten for styring også for disse arter.

Etter min vurdering bør hovedansvaret for den løpende produksjonstilpasningen prinsipielt sett ligge hos næringen selv. Historien har imidlertid lært oss at myndighetenes overordnede rammer kan være nødvendige for å sikre balansert vekst, lønnsomhet og markedsadgang.

Havbruksnæringen representert ved Norske Fiskeoppdretteres Forening mener i likhet med meg at det i årene som kommer, er nødvendig at det legges rammer for produksjonsveksten av laks og ørret. På foreningens årsmøte den 12. april 2000 ble det gjort vedtak som innebærer at Norske Fiskeoppdretteres Forening støtter et konsesjonssystem og en ordning med førkvoter.

Jeg er imidlertid åpen for at en på lengre sikt i større grad kan vurdere å overlate styringen med produksjonsveksten til næringen, individuelt eller kollektivt. Problemstillingen vil være en del av arbeidet med revisjon av oppdrettsloven med sikte på en ny havbrukslov, og i utformingen av nasjonale strategier for havbruksnæringen. I dette arbeidet vil vi vurdere reguleringer og virkemidler for havbruksnæringen ut fra et overordnet mål om at forvaltningen skal bidra til å legge til rette for å realisere næringens verdiskapingspotensial.

Ivar Kristiansen (H): Jeg takker fiskeristatsråden for svaret, og selv om jeg er uenig i hans hovedkonklusjon, slutter jeg meg til mye av det han gav uttrykk for. Dette er i utgangspunktet en distriktsnæring og vil alltid komme til å være det, og jeg ser også at her er det all grunn til å unngå at denne næringen skal fremstå som et spekulasjonsobjekt, noe som nettopp har vist seg å være tilfellet, bl.a. og hovedsakelig på grunn av dagens eksisterende konsesjonssystem.

Jeg tror ikke man kan bruke de internasjonale avtalene som begrunnelse for å beholde konsesjonssystemet. Det er klart at man innenfor havbruksnæringen som innenfor alle andre næringsgrener er nødt til å forholde seg til de avtalene man har inngått. Men det har hele tiden opp gjennom årene vært vist til som begrunnelse at staten måtte styre dette for å kontrollere og styre etterspørselen i tråd med det tilbudet man har. Det ble sagt i 1990-91 ved FOS-konkursen at dette bl.a. skyldtes overproduksjon, og at det hadde vært tildelt for mange konsesjoner, gitt for stor kapasitet. I dag er produksjonen tre ganger større enn hva tilfellet var da Fiskeoppdretternes Salgs- lag – FOS – gikk konkurs.

Det som er mitt hovedpoeng, er at dagens konsesjonsordning bidrar til å hindre vekst og utvikling. Det hindrer mange kystsamfunn i å skape ny utvikling, det hindrer

mange gründere med kunnskap som går rundt og ønsker å ta fatt og bli aktører i denne næringen. Det avler et system som gjør at man må ha massevis av penger, man må ha mange, mange millioner i hånden for i det hele tatt å få adgang til å ta fatt i denne næringen, og vi bør sørge for at det ikke blir slik for framtiden. Jeg tror myndighetene i større grad må bruke sine krefter til å sørge for at det finnes arealer til disposisjon, og følge denne utviklingen nøye.

Man må bruke enda mer tid overfor EU og de handelsavtalene som vi har inngått, og som har ridd og rir denne næringen som en mare. Og man må i enda større grad enn hittil klargjøre sitt syn i de kommende WTO-forhandlingene.

På tross av at man har all verdens forordninger for statlig styring, ser vi at denne konsentrasjonen kommer av seg selv. Det er noen få, 25 aktører, som kontrollerer nærmere halvparten av samtlige konsesjoner. Vi har også sett at har man penger i hånden og aksess til børsen, har man mulighet til å komme inn og bli aktør i denne næringen. Men gründeren ute langs kysten som sitter med kunnskapen, og som har de veterinærmessige forholdene på plass, han blir forhindret fra å komme inn i næringen.

Statsråd Otto Gregussen: Jeg er glad for at representanten Kristiansen er enig med meg i at det er behov for en viss regulering av oppdrettsnæringen, men vi deler oss i synet på hovedkonklusjon. Jeg tror at det er viktig at vi forholder oss realistisk til hva det er som er våre rammebetingelser. Mange ganger har vi opplevd at den frihet som tross alt har vært innenfor dette systemet, har resultert i at vi har produsert oss selv opp i en overproduksjon. Dette er sensitive varer for EU, og vi har altså ikke den markedsadgangen som man kan ønske seg. Det er også slik at vi har ingen signaler om at vi kan forvente oss vesentlige endringer i denne markedsadgangen med det avtaleforholdet vi i dag har, spesielt til EU. Det er en realitet som vi er helt nødt til å forholde oss til.

Jeg kan ikke si at det konsesjonssystemet som vi har, hindrer vekst og utvikling. Vi ser en betydelig interesse for å komme i gang med andre arter enn laks og ørret, og vi ser at det er enighet om at disse artene har et betydelig potensial. Jeg tror imidlertid at hvis vi skal lykkes i å få disse artene til å utvikle seg, må vi sikre at vi fortsatt har det verktøyet som konsesjonssystemet er. Vi må sikre at vi har arealer som er til disposisjon for denne type ordninger, og vi må sikre at gründerne får trygge rammebetingelser å arbeide innenfor når de kommer i gang med nye arter.

Ellers er jeg enig med representanten Kristiansen i at når det gjelder arbeidet med å sikre fortsatt bedrede handelsvilkår, må vi legge inn en betydelig innsats for dette, og at redskapet for dette er Verdens handelsorganisasjon, WTO.

P e r O v e W i d t h hadde her overtatt presidentplassen.

Rita Tveiten (A): Me kan altså slå fast at norsk oppdrettsnæring er Noregs nest største eksportnæring – ikkje

åleine, den er òg i lag med resten av fiskerinæringa, men likevel. Det dreiar seg om industriell produksjon av marin biomasse. I motsetnad til fangst av fisk snakkar me om å ha tilnærma kontroll over produksjonsfaktorane, frå planlegging av volum, vekstrate og leveranse til kvalitet og storleik, ut frå dei ulike preferansane som marknaden har.

Oppdrettsnæringa er over den første pionerfasen og er no forskings- og kunnskapsbasert. Det vil vera avgjerande for vidare suksess at retten til å driva med næringsverksemd i kystsona vert gitt til seriøse og kvalifiserte utøvarar som kan og vil vidareutvikla oppdrettsnæringa, ikkje berre når det gjeld laks og aure, men òg nye artar som kveite, steinbit, torsk og skjel, og som tek ansvar for vidareforedling og bruk av heile råstoffet.

I framtida vil tilgangen på eigna lokalitetar kunna verta ein mangelfaktor, og det er mange omsyn som skal vektast mot kvarandre, noko som St. meld. nr. 43 for 1998-99 Vern og bruk i kystsona illustrerer. Det er berre ved at me tek både miljø- og næringsmessige omsyn at oppdrettsnæringa kan utvikla seg og ha legitimitet hjå folk flest.

Eg meiner me treng ei forenkling av regel- og lovverket knytt til fiskeri- og oppdrettsnæringa. Men eg er ikkje einig med interpellanten i at konsesjonsordninga bør opphevast.

Eg er glad for at fiskeriministeren varslar ein gjenomgang av oppdrettslova med sikte på ei utforming som legg til rette for at verdiskapingspotensialet me veit er der, skal kunna løysast ut. Det er viktig at ein slik revisjon vert så gjennomarbeidd at han står seg over noka tid.

Det er grunn til å minna om at Norske Fiskeoppdretteres Forening sjølv meiner at det trengst rammer for produksjonsveksten av laks spesielt.

Vår største avgrensande faktor er marknadstilgangen. Vår eigen marknad er liten, me er ikkje medlem i handelsblokker som sikrar marknadstilgang for fisk. Den røynda kan vi ikkje melda oss ut av. Me kan kanskje melda oss inn i ei handelsblokk, men det kan òg ta tid.

Greier me å sikra marknadstilgangen, er det grunnlaget for eit nytt kvantesprang for oppdrettsnæringa.

Summert opp meiner eg det no er på tide å tenkja seg om korleis vegen skal gå vidare, og kva slags retning me skal la konsesjonsordninga ta. Men eg vil ikkje slutta meg til at konsesjonsordninga skal opphevast. Det trur eg ikkje korkje me som nasjon eller næringsutøvarane er tente med.

Terje Knudsen(Frp): Det er en svært viktig sak som interpellanten Ivar Kristiansen tar opp. Etablerings terskelen i næringen er foruroligende høy, noe som fører til at næringen forliser enorme næringsmuligheter. Her er vi helt enige.

Dersom visjonen til forskerne i SINTEF skal bli en realitet, nemlig det forhold at oppdrettsnæringen i løpet av 20 år skal bli vår største eksportnæring, haster det med å fjerne alle de produktionsregulerende tiltak som i dag preger næringen. Det er nemlig slik at produktionsreguleringer medfører økte kostnader. Følgelig blir det min-

dre marginer og mindre til å investere på produktutvikling, videreføring og ressurskrevende markedsføring. Skal vi kunne oppnå de langsiktige mål og kunne utnytte det enorme potensialet som ligger der, må det gis langsiktige rammevilkår som baserer seg på en full liberalisering og frihet i næringen.

Oppdrettsnæringen må få en behandling som samsvarer med den andre konkurranseutsatte bedrifter og bransjer får. Det er derfor med glede vi nå registrerer at Høyre kommer etter, og at de nå vil oppheve konsesjonsordningene i havbruksnæringen. Da Fremskrittspartiet foreslo tilsvarende under behandlingen av havbruksnæringen i 1996, stemte Høyre og alle de andre partiene imot.

Alle sentrale hensyn, som f. eks. miljø og veterinære spørsmål, kan tilgodeses i det øvrige lovverk. Det er rett og slett ikke bruk for et særegent lovverk for oppdrett. Flere og flere har nemlig innsett at konsesjonsordninger har gitt en struktur blant produsentene som ikke er tilpasset slagkraftige enheter. Derfor fremmet Fremskrittspartiet for flere år siden forslag om å oppheve oppdrettsloven.

Det er derfor viktig at vi nå tar et oppgjør med konsesjonsordningen og andre reguleringer i oppdrettsnæringen. Da kan næringen utfolde seg mer fritt i markedet og sannsynligvis kunne bestå av både små og store enheter, slik tilfellet er i Chile og Skottland, hvor det ikke finnes slike reguleringer av næringsstrukturen.

På denne måten kan vi best legge til rette for den eventyrlige vekst og utvikling som forventes, og som vil føre til at hele verdensmarkedet fullt ut vil være tilgjengelig for våre oppdrettere i årene som kommer.

Jon Lilletun (KrF): Både interpellanten og statsråden har gjeve ei svært grundig skildring av mulighetene i denne næringa og likeins den eventyrlige utviklinga ein allereie har hatt i dei åra denne næringa har eksistert. Personleg må eg seie at ei av mine store aha-opplevingar då eg sette meg inn i eit nytt saksfelt, var då eg begynte å sjå på forskingssida og kva muligheter som ligg innanfor næringa. Difor er det ikkje noko vanskeleg å slutte seg til dette.

Men når ein har høyrte skildringa av den gode utviklinga som har vore, og så høyrer kor umogleg det er å leve med den konsesjonsordninga og den lova ein har, får eg ikkje det heilt til å gå i hop. For det er jo med det lovverket og den konsesjonsordninga vi har hatt, denne ekspansjonen har skjedd.

Så er det klart at i ein periode med internasjonalisering er det nødvendig at vi med jamne mellomrom ser om våre ordningar er slik at dei er til hinder. Men det ser absolutt ikkje slik ut no. Vi må òg hugse på at ein av dei vesentlege grunnane til at vi har hatt denne konsesjonsordninga, er at ein skal gje opning for nye inn i næringa utan at ein skal måtte betale mykje. Den andre grunnen er at ein har sett på dette som eit vesentleg bidrag i distriktsutbyggingssamanheng. Det er gledeleg at den næringa som ein seier det ligg størst potensial i, faktisk er ei næring som til dei grader er distriktsbasert ut frå naturen sine føresetnader som denne næringa er.

Difor ser eg ikkje grunn til å gå inn på å avvikle konsesjonsordninga, men vil sjølvstundt departementet om at ein heile tida er vaken i forhold til ting som utviklar seg, og som kan synast å endre seg, så ein må vurdere det på nytt. Men eit verktøy som har fungert, ser ikkje Kristeleg Folkeparti nokon grunn til å endre no.

Morten Lund (Sp): Også i denne saken ser Høyre enorme problemar og snakker om næringens multihandikap, mens vi andre ser mulighetene og at dette går bra, og at det går bra fordi vi har hatt de offentlige reguleringene som vi har hatt.

Det er enighet om at de marine ressursene gir oss flotte muligheter, og at de bør utnyttes slik at hele kysten får nytte av det. Det er det vi har sikret oss gjennom de reguleringene som vi har. Vi har hatt begrensninger og styring, som har hjulpet til med dette. Det at veksten må styres når markedet er begrenset, har vi fått flere erfaringer for. Vi opplevde krakk da reguleringen av smoltproduksjonen ble opphevet, og ved at import kunne tillates, fikk vi sykdom inn, og det kostet oss enormt mye, det var mange som måtte gi seg av den grunn. Jeg mener også at vi bør lære av det som har skjedd på matfiskesiden når det gjelder de andre maritime næringene.

Men vi trenger en gjennomgang av det regelverket vi har, for vi ser en del uheldige tendenser, bl.a. nå mulighetene for at Hydro Seafood kan bli solgt til utlandet. Det er det ikke noen som liker – i hvert fall er det veldig få som liker det – og da må vi prøve å få gjort noe med det. Det å sikre nasjonalt eierskap og skaffe oss et redskap for det i denne næringen, som er så spesiell, synes jeg vi trenger.

Vi må se på størrelsen på selskaper – hvor store de skal kunne bli, når vi ønsker at resultatet av verdiskapingen skal komme hele kysten til gode. Vi bør også etter min mening sikre lokalt og langsiktig eierskap gjennom de nytildelingene som etter hvert vil komme. Vi bør hindre spekulasjoner med konsesjoner, og det føler jeg at det er enighet om når vi hører at det koster 25 mill. kr å få en konsesjon, og nå også Høyre sa at det er meningsløst at det skal være slik. Begrensede muligheter gir best muligheter for dem som eier mest penger, enten en nå begrenser det gjennom konsesjoner eller noe annet. Vi bør også prøve å skaffe nye aktører muligheter til å starte med det som lønner seg best, altså laks og ørret.

Jeg mener at vi må få en gjennomgang av lovverket fort. Senterpartiet mener det haster, for vi ser hvor fort utviklingen skjer når det gjelder muligheten for utflagging, når det gjelder struktur. Mens vi utreder, bør forkvotene kunne økes så mye som markedet tåler. Så bør de neste konsesjonene etter vår mening gis til dem som er små, som har vist seg trofaste mot lokalt eierskap – til dem som har holdt på i det små, men som har for lite. De bør få de første konsesjonene. Og så bør vi på den tiden ha fått bestemt oss i Stortinget for hva som skal skje videre.

Leif Helge Kongshaug (V): Den delen av oppdrettsnæringen som omfatter laks og ørret, har sin største ut-

fordring i markedet. Og vi har hatt gjentatte eksempel på at næringen lett blir utsatt for importtiltak og restriksjoner som gjør at den produksjonen som vi ønsker innelands, ikke har marked for avsetning. Vi vet at den lakseavtalen som kom i stand, var helt nødvendig for å få ordnede forhold på dette området, og den fungerer etter min mening på en god måte nå.

Jeg tror det er viktig å ha en overordnet regulering når det gjelder konsesjoner i oppdrettsnæringen, og slik jeg oppfatter det, er det også flertall for det i det politiske miljøet. Vi registrerer også at faglaget, Norske Fiskeoppdretteres Forening, er enig i det. Jeg tror det er viktig i slike sammenhenger å lytte til dem som sitter midt oppe i det, og som ser konsekvensene av de vedtakene som blir gjort.

Som flere har vært inne på, er næringen spådd en stor framtid, og vi har et stort potensial ut fra de naturgitte forholdene vi har i vårt land. Men det er ikke bare de naturgitte forholdene som er en stor fordel. Jeg vil også tillegge den kompetansen og den kunnskapen som vi etter hvert har fått i næringen, stor betydning som en konkurransefordel. Og det er vel kanskje noe av det viktigste som har skjedd med tanke på å få styring over produksjonen og unngå de sykliske fenomenene som vi har vært vitne til når det gjelder næringen. Vi registrerer også at det er potensial når det gjelder nye marked – det tar sin tid – og også når det gjelder nye arter.

Når det gjelder konsesjon, er det et offentlig dokument som blir tildelt etter søknad. Vi har registrert at det offentlige dokumentet etter hvert har blitt et gullkantet papir, og man må sette spørsmålsteget ved om det er slik vi egentlig ønsker det, å tildele en offentlig konsesjon som senere nærmest kan bli en handelsvare. Det gjelder jo ikke bare oppdrettsnæringen, det gjelder også fiskerinnæringen generelt.

For å avslutte vil jeg bare si at de viktigste elementene stort sett blir godt ivarett gjennom det nåværende regelverket, og på dette tidspunktet ser jeg ingen grunn til at man skal ha noen radikale endringer vedrørende selve konsesjonsreglementet – om man skal ha konsesjoner eller ikke. Dette tilsier likevel ikke at det ikke er nødvendig med gjennomganger og tilpasninger.

Og helt til slutt: Også her er det nødvendig med forenklinger når det gjelder skjemaveldet og rapporteringene.

Steinar Bastesen (TF): Det er en interessant interpellasjonsdebatt vi har her i dag. Interpellanten peker på at etableringsterskelen er blitt svært høy for å komme inn i oppdrettsnæringen. Ja, det er helt riktig det. Jeg skal nevne en annen næring der etableringsterskelen er høy og blir høy, nemlig fiskerinnæringen. Her dreier det seg om å kjøpe seg plass i framtidens næring i Norge.

Det er nevnt noen få ord om arealer til disposisjon. Ja, det er nettopp et av hovedpoengene. Har vi arealer til disposisjon når vi er ferdig med behandlingen på torsdag om konsekvensanalysen ved innføringen av kystverneplanen? Det blir et åpent spørsmål. Kystverneplanen ligger der klar til å klubbes i Regjeringen. Det er ikke kyst-

verneplanen som skal behandles på torsdag, men det er konsekvensene ved innføringen av den.

Jeg kan ikke dy meg når interpellanten snakker om at det er dyrt å etablere seg i oppdrettsnæringen: Det er dyrt å etablere seg i konsesjonsbelagt fiskerinnæring også. Veldig dyrt. Det har blitt dyrt å etablere seg i enhetskvotebelagt fiskerinnæring. Høyre er et av hovedtalsrørene for innføring av enhetskvoter i kystflåten. Ser interpellanten da at det også kan bli dyrt å bli kystfisker? Nettopp det er poenget når jeg går imot innføringen – fordi terskelen for å etablere seg vil bli forferdelig høy, til og med for å få lov til å drive sjark. Det er problemet. Hele fiskerinnæringen og havbruksnæringen holder på å bli spekulasjonsobjekt for dem som kan investere på børsen, og som sitter på Aker Brygge og drikker sjampanje – mens kystbefolkningen skal være husmenn for børshaiene. Er det slik vi vil ha det? Er det slik framtidens vekstmuligheter skal forvaltes som påpekes i SINTEF-rapporten?

Den eneste måten er å lage strengere stengsler, det er å forsterke deltakerloven, forsterke leveringsforpliktelsene og få strengere konsesjonsvilkår for etablering av havbruk, slik at lokale interesser og lokalt eierskap blir ivarettatt framfor sjampanjedrikkende børsspekulanter.

Ivar Kristiansen (H): La meg få lov å starte med å si at jeg er glad for at fiskeriministeren anmelder en gjennomgang av oppdrettsloven. Det tror jeg er på høy tid. Spesielt tror jeg det bør være innlysende at noen varsel-lamper må bli tent når man ser tendensene denne næringen går i retning av, at de fremste krefter innenfor norsk finansverden nå har kastet sine blikk på denne næringen. Vi ser at det er den mest attraktive næring på Oslo Børs for tiden.

Vi kan jo ikke leve med det resonnementet som til syvende og sist blir hengende igjen som konklusjon her. Fordi det er dyrt å komme inn innenfor kystfiskerinnæringen, skal det også få lov å forbli dyrt å komme inn innenfor havbruksnæringen. Det er den varianten og den modellen flertallet i denne salen ønsker å rendyrke videre. Med alt det lovverket og regelverket vi har til disposisjon, hvordan i himmelens navn har det vært mulig for Nutreco å komme inn og overta og bli det store, tunge lokomotivet innenfor denne næringen ved hjelp av norsk konsesjonslovgivning osv., osv.? Dette fører ikke noe videre frem, annet enn at det må være tillatt å stille spørsmålet: Hvordan skal vi bevege oss videre fra dagens omsetning på 12 milliarder kr til å nå de fagre mål som Forskningsrådet, SINTEF og andre i politikken smykker seg med, at om 20 år skal man nå en omsetning innenfor denne næringen som passerer 100 milliarder kr? Skal vi lykkes med dette, må det ikke bli en næring som skal være forbeholdt dem som har finansnæringen i ryggen, som kan spa opp en egenkapital på 20–25 mill. kr, på det som en representant tidligere her på talestolen kalte et gullkantet papir. Ja visst er det et gullkantet papir! Når Morten Lund etterlyser at vi skal gi konsesjoner til folk som dyrker det lokale eierskap: Ja, jeg er helt overbevist om at alle som har fått konsesjoner på sedvanlig vis, har vært tilhengere av å dyrke det lokale eierskap. Men det er soleklart at når man

(Ivar Kristiansen)

har en mulighet til å kunne bli multimillionær over natten, tar man fatt og lar seg friste av dette tilbudet.

Jeg vil ikke trekke den konklusjonen at all den utviklingen vi har hatt, har vært uheldig. Tvert imot er det rett at resultatene viser at det har gått i rett retning, men man kan ikke si at hvis man ikke hadde hatt konsesjonsloven i handa, ville resultatene ha vært atskillig mer bedrøvelige enn de er i dag. Man kan ikke slå det fast, og dokumentasjonen må jo være FOS-konkursen. De samme politiske partiene som i dag advarer mot konsesjonsloven, brukte FOS-konkursen som det synlige og endelige bevis på at overproduksjon var den endelige årsaken til at denne næringen da gikk rundt med brukket nakke. I dag produserer vi tre ganger mer, og målsettingen må jo være at vi enda skal gange tallet med to, siden utviklingen fra 1995 viser at verdiskapningen har økt med 50 pst.

Statsråd Otto Gregussen: Dette har vært en viktig interpellasjon for meg som ny fiskeriminister. Jeg har tro på at forvaltningen fortsatt skal bidra til den positive utviklingen som havbruksnæringen er inne i. Jeg tror det er positivt at også investormiljøene ser interesse for denne næringen, men jeg tror ikke at de ser interesse for denne næringen fordi det finnes et konsesjonssystem som har stor verdi, hvor verdiene eventuelt ligger i de enkelte konsesjonene. Jeg tror det finnes en positiv interesse fra investorer fordi man har tro på næringen, fordi man har tro på det potensial som ligger i næringen innenfor det systemet som i dag har vært praktisert, og som totalt sett fremstår som en ganske gigantisk suksess, etter min oppfatning.

Jeg mener at denne debatten har vist at Stortinget deler mitt engasjement for næringen. Det gleder meg. Jeg har fått mange nyttige og viktige innspill som jeg skal ta med og følge opp i det videre arbeidet. Jeg tar sikte på i løpet av høsten å komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse om langsiktige strategier for norsk oppdrettsnæring og om et verdiskapingsprogram for havbruksnæringen. Den redegjørelsen vil være et svar på Stortingets vedtak i forbindelse med behandling av St.meld. nr. 51 for 1997-98, Perspektiver på utvikling av norsk fiskeri-næring:

«Stortinget ber Regjeringa utarbeide langsiktige nasjonale strategiar for norsk oppdrettsnæring, der formålet er å sikra dei næringspolitiske rammevilkåra næringa treng for å kunne utvikle seg i Norge. Det må særleg leggjast vekt på å betre marknadstilgangen for norsk oppdrettsfisk i dei ulike marknadene.»

Redegjørelsen vil også være en tilbakemelding på Stortingets vedtak fra erklæringsdebatten den 23. mars:

«Stortinget ber Regjeringa legge fram et verdiskapningsprogram for havbruksnæringa.»

Presidenten: Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 3

Interpellasjon fra representanten Terje Johansen til landbruksministeren:

«Filefjell Reinlag A/L har søkt om konsesjon for tamreindrift i deler av kommunene Årdal, Lærdal og Vang. Arealet kiler seg inn mellom to villreinområder (Lærdal/Årdal og Vest-Jotunheimen). Norge har et særskilt internasjonalt ansvar for villreinens leveområder, og villreinens opplevels- og rekreasjonsverdi bør settes betydelig høyere enn ren kjøttproduksjon.

Vil statsråden vurdere generell avvisning av nye konsesjoner hvor konflikt med villrein er til stede, ta initiativ til buffersoner mellom villrein- og tamreinområder for å redusere konfliktpotensialet og i tillegg vurdere om forberedelse og saksbehandling i slike konfliktfylte saker bør underlegges andre enn reindriftsnæringens egne instanser?»

Terje Johansen (V): Søknaden om konsesjon fra Filefjell Reinlag A/L er i utgangspunktet en lokal sak, men den har viktige prinsipielle sider av både nasjonal og internasjonal art.

Norge er det land i Europa, utenom Russland, som fortsatt har en bestand av vill europeisk fjellrein. Dette dyret var selve grunnlaget for at Norge etter siste istid ble befolket. Villreinen var hovedårsaken til at våre forfedre fulgte ismassene etter hvert som de trakk nordover for ca. 10 000 år siden, og villreinen burde derfor betraktes med respekt og som et nasjonalt symbol.

Internasjonalt har Norge påtatt seg et ansvar for å ivareta biologisk mangfold bl.a. gjennom ratifikasjon av Bern-konvensjonen, som vi har innarbeidet i viltloven. Villreinområdene i Norge er i dag utsatt for sterkt press fra mange bokstavelig talt kryssende interesser. Kraftlinjer, vassdragsreguleringer, hyttebygging, skitrekking og -løyper og til og med organiserte konkurranser i skisurfing med fallskjerm gjennom våre villreinområder er med på å stykke opp de gjenværende villreinbiotoper på måter som kan true bestandene.

Jeg vil innledningsvis understreke at villreinen er en særlig ansvarsart for Norge, og at vi derfor ikke kan legge ensidig vekt på næringsinteresser, men derimot må bruke miljøvernets føre var-prinsipp for å være på den sikre siden. I vårt lovgrunnlag er ikke villreinens habitatgrunnlag, diverse barriereeffekter og derav følgende og nødvendige avgrensinger som beskytter villreinens leveområder og funksjonalitet, ivarettatt.

Konsesjonssøknaden fra Filefjell Reinlag A/L er et inngrep i et avgrenset fjellområde med stedege villrein, Lærdal-Årdal villreinområde. Fylkesmannen i Oppland har tilrådd konsesjon under henvisning til verdiskaping og gode resultater fra tidligere tamreindrift i området. Til dette kan anføres at tamreindriften den gang førte til utrydding av den stedege villreinen, samtidig som det kan dokumenteres at den subsidierte tamreindriften i sammenlikning med villreinjakt medfører mindre verdiskaping lokalt.

Jeg har i min interpellasjon bedt landbruksministeren vurdere tre forhold. Først en generell avvisning av nye tamreinkonsesjoner hvor konflikt med villrein er til stede. Konflikten er i høyeste grad til stede ved den aktuelle søknad, særlig med bakgrunn i at villreinen under forrige periode med tamreindrift forsvant fra området.

Derneft bes landbruksministeren ta initiativ til buffer-soner mellom villrein- og tamreinområder for å redusere konfliktpotensialet.

I denne omgang vil jeg innskrenke meg til å påpeke at det konsesjonssøkte området vil drive en kile mellom Vest-Jotunheimen villreinområde og Lærdal villreinområde og hindre fri vandring mellom disse. Omsøkte område har ikke naturlige skiller eller stengsler mot det som i dag er villreinområder. Tvert om vil naturlige stengsler, som E16 og Rv 53 i dag utgjør mellom eksisterende tamreindrift i Vang kommune og villreinområdene vestover, bli borte dersom konsesjonen gis. Disse naturlige stengsler kan i praksis ikke erstattes av gjerder, verken av økonomiske, juridiske, meteorologiske eller biologiske grunner. Dette kan dokumenteres.

Videre vil jeg påpeke at reindriftsnæringen tilsynelatende ikke har vist interesse for samarbeid med villreininteressene, ved at forslaget fra fylkesmannen i Sogn og Fjordane til «reinkonfliktråd», utarbeidet etter mandat gitt av Direktoratet for naturforvaltning, med representanter fra villreinnemnder og -utvalg allerede oppnevnt, er blitt neglisjert av den annen part.

Dette bringer meg naturlig over til det tredje og siste forhold jeg har bedt landbruksministeren vurdere – om forberedelse og saksbehandling i slike konfliktfylte saker bør underlegges andre enn reindriftsnæringens egne instanser.

Jeg antar det er unødvendig for meg å utdype hvorfor jeg mener at dagens saksbehandling gjør det mulig å påstå at det er å la reinbukken vokte lavsekken. Denne saksbehandlingen er ikke tilfredsstillende ut fra sunne, forvaltningsmessige prinsipper. Det ville være mer betryggende om slike konfliktfylte saker ble behandlet av Miljøverndepartementet.

Avslutningsvis vil jeg fremholde at Direktoratet for naturforvaltning og villreininteressene i den aktuelle konsesjonssak påpeker en uakseptabel fare for tap av en nylig reetablert villreinstamme, og at tapet av en ansvarsart vil bli møtt med liten internasjonal og for den saks skyld, nasjonal forståelse. Videre at det fra samme side påpekes at avskjerming med gjerde er urealistisk og uakseptabelt ut fra miljøhensyn.

Når det verken fra søker eller noen av høringsinstansene er godtgjort at utvidet konsesjon er av avgjørende betydning for videre økonomisk drift av Filefjell Reinlag A/L, slutter jeg meg til direktoratets konklusjon om at konsesjon avslås.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Filefjell Reinlag A/L har søkt om konsesjon etter lov om reindrift § 5 for utvidet beiteareal i Vang og Årdal i tilknytning til eksisterende konsesjonsområde. Søknaden er for tiden under saksforberedelse i Reindriftsforvaltningen.

For det omsøkte område er det allerede inngått beiteleieavtaler mellom grunneierne og Filefjell Reinlag A/L. Fra juli i fjor og ut året var søknaden om konsesjon på en omfattende høringsrunde i Oppland og Sogn og Fjordane fylker. Søknaden ble også sendt på høring til aktuelle landsomfattende organisasjoner.

Etter den tid har søknaden med høringsuttalelser vært sendt Direktoratet for naturforvaltning til gjennomgang og uttalelse. Søknaden og de innkomne høringsuttalelsene er nå hos reindriftsagronomen i Sør-Trøndelag/Hedmark. Tamreindriften i Sør-Norge sorterer administrativt under denne forvaltningen.

Videre framover vil reindriftsagronomen komme med sin tilråding overfor reindriftssjefen, som forbereder saken for det landsomfattende Reindriftsstyret. Sistnevnte vil gi sin vurdering og tilråding til Landbruksdepartementet.

Jeg må be om forståelse for at jeg ikke kan gå nærmere inn på en konkret søknad og sak som for tiden er til behandling i Reindriftsforvaltningen, og som skal ende opp med en avgjørelse i Landbruksdepartementet.

Avgjørelsen vil bli tatt etter en totalvurdering av saksforholdet og slik reindriftsloven § 5 foreskriver.

Når det gjelder de spørsmål og anmodninger interpellanten framsetter i interpellasjonens andre del, er det ikke råd for meg å si noe om utfallet – verken om søknaden som nå er til behandling i Reindriftsforvaltningen, eller i og for seg om framtidige søknader om konsesjon etter reindriftsloven.

Det er reindriftsloven § 5 som er det rettslige grunnlaget for slike konsesjoner. Både etter reindriftsloven og etter vanlige forvaltningsregler vil søknader der det foreligger beiteleieavtaler, eller hvor søker for øvrig disponerer det nødvendige areal, naturligvis bli behandlet av Reindriftsforvaltningen og Landbruksdepartementet. Flere faktorer vil avgjøre om en søknad skal avslås eller innvilges, og i tilfelle innvilgelse hvilke vilkår som skal settes for å meddele konsesjon.

Når interpellanten går inn på spørsmålet om såkalte buffersoner mellom arealene for tamrein og villrein, er det bare å si at dette behovet vil kunne variere, og det må derfor vurderes ut fra de aktuelle forhold. Slik går spørsmålet om buffersoner begge veier, og det må også reises når villreinområder vurderes opprettet i nærheten av arealer der det utøves tamreindrift.

Tamrein skal gjetes og voktes innen sine beiteområder, og den flyttes mellom ulike årstidsbeiter. Etter reindriftsloven har eier av tamrein en driveplikt, og reinen skal til enhver tid være under forsvarlig kontroll og holdes på lovlig område.

Villrein er, som navnet sier, ville dyr, og kan etter viltloven ikke lokkes eller jages.

Interpellanten ordlegger seg som om den statlige reindriftsforvaltningen skulle være underlagt «reindriftsnæringens egne instanser».

Reindriftsforvaltningen, dvs. reindriftsagronomene på regionalt nivå og reindriftssjefen på sentralt nivå, er underlagt Landbruksdepartementet. Dette er den ansvarlige sektormyndighet, og er departementets ytre og faglige etat.

Det landsomfattende Reindriftsstyret er oppnevnt av Landbruksdepartementet og av Sametinget. Departementet oppnevner leder, nestleder og flertallet av styret.

Saksforberedelse og saksbehandling må til enhver tid vurderes, men jeg ser ikke noen faglige eller formelle

grunner til at disse oppgavene skal flyttes til andre eller nye forvaltningsorganer.

Terje Johansen (V): Jeg har full respekt for at statsråden ikke kan gå inn på en omtalt konsesjonssøknad så lenge den er under forberedelse. Jeg har derfor forsøkt å gjøre dette til en generell interpellasjon. Når jeg har gått inn i denne saken, har jeg registrert at det naturligvis er to leirer. Av de, så vidt jeg har oversikt over, 19 høringsuttalelser som er innkommet, er 15 klart i disfavør av å gi konsesjon. De fire som har uttalt seg positivt, er fylkesmannen i Oppland, som har tilsidesatt sin egen fagavdeling, miljøavdelingen, som har gått imot, og i tillegg bruker han som et hovedargument at det er mulig å skille villrein og tamrein med gjerde, hvilket jeg ikke har tid til å dokumentere her er en umulighet – og i tillegg er det Vang kommune, det er bondelaget i Vang, og så er det en fellesorganisasjon for tamreinlag – altså rene næringsinteresser, mens samtlige andre og med særlig tyngde Direktoratet for Naturforvaltning går imot dette. Og argumentene er de som jeg har brukt.

Jeg kan jo ikke motsette meg at landbruksministeren ikke ønsker å gå videre på en diskusjon om de prinsipper jeg har lagt opp til, men jeg vil følge saken med betydelig interesse. Jeg håper at denne debatten har ført til at også andre enn de som er direkte involverte i reindriftsnæringen, fatter interesse for denne viktige prinsipp-saken.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Jeg har merket meg interpellasjonen fra representanten Terje Johansen og de argumentene som Johansen har ført i marken for sitt syn på saken, og det er selvfølgelig viktig å ha det med seg når den situasjonen oppstår at jeg må ta stilling til den aktuelle konsesjonssøknaden. Men samtidig håper jeg at representanten Terje Johansen er enig med meg i at

prosessen knyttet til den beslutningen ikke kan skje via Stortingets talerstol. Saken har vært på en grundig høring, og som Johansen selv er inne på, har det kommet en rekke høringsuttalelser. Det skulle da til sammen gjøre at jeg vil ha et godt grunnlag for å fatte en beslutning når tiden er inne for det.

Det som jeg har vært opptatt av, er at man ikke på det nåværende tidspunkt slår bombastisk fast at det å se på nye konsesjoner knyttet til tamreindrift i områder der det også er villrein, nærmest er utelukket på et prinsipielt grunnlag. Jeg er opptatt av at de som driver i denne næringen, også skal ha en rimelig anledning til å forklare seg og å søke, og at det skal bli foretatt en grundig behandling av søknaden, og man må være oppmerksom på at det i vurderingen av søknaden vil bli lagt stor vekt også på situasjonen knyttet til villrein i det aktuelle området. Den saksbehandlingsprosedyren synes jeg fungerer bra, og det kommer veldig mange innspill i denne type saker, og sånn sett er jeg komfortabel med det.

Til slutt: Det har det vært viktig for meg å understreke at jeg selvfølgelig har tillit til at selv om navnet på dette barnet er Reindriftsforvaltningen, betyr ikke det at den forvaltningen ikke er i stand til å ha et større perspektiv enn bare næringsinteressene i de sakene de behandler. Jeg opplever i hvert fall at Landbruksdepartementet gjennom Reindriftsforvaltningen har en god ytre etat.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet, og sak nr. 3 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 4

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.45.
